

Protokol posjeta Francuskog Predsjednika Hrvatskoj

Mrvčić, Josip

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:332885>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-29**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN

DIPLOMSKI RAD br.218/OJ/2022

**PROTOKOL POSJETA FRANCUSKOG PREDSJEDNIKA
HRVATSKOJ**

Josip Mrvčić

Varaždin, lipanj 2022.godine

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN

Studij Odnosi s javnostima

DIPLOMSKI RAD br.218/OJ/2022

**PROTOKOL POSJETA FRANCUSKOG PREDSJEDNIKA
HRVATSKOJ**

Student:

Josip Mrvčić

Mentorica:

doc.dr.sc. Gordana Lesinger

Varaždin, lipanj 2022.

SAŽETAK

Današnja diplomacija trenutno doživljava temeljne promjene neviđenom brzinom koje utječu na sam karakter diplomacije kakvu poznajemo. Ove promjene također utječu na aspekte domaće i međunarodne politike koji nekada nisu bili važni za diplomaciju. Diplomatski protokol utvrđuje službena i društvena pravila u službenim diplomatskim odnosima definirajući poseban bonton unutar diplomacije i služi kao objektivna smjernica u diplomatskoj interakciji između različitih aktera u diplomaciji. Veoma je važno da se diplomatski protokol poštuje prilikom prijema bilo kojeg od članova izaslanstva neke države jer sve to utječe na međusobne odnose država i na njihove diplomatske odnose. Diplomatski protokol koristi se kao alat za međusobnu komunikaciju kako bi se što više smanjila mogućnost diplomatskih grešaka. U radu je napravljen medijski prikaz posjeta francuskog predsjednika Hrvatskoj u studenom 2021. godine. Predsjednik Francuske Republike Emmanuel Macron boravio je u službenom posjetu Republici Hrvatskoj 24. i 25. studenoga 2021. godine, a tijekom svog boravka susreo se i hrvatskim premijerom i hrvatskim predsjednikom.

Ključne riječi: ceremonijal, diplomacija, diplomatski odnosi, diplomatski protokol, uloga medija u diplomaciji .

SUMMARY

Today's diplomacy is currently undergoing fundamental changes at an unprecedented rate, affecting the very character of diplomacy as we know it. These changes also affect aspects of domestic and international politics that were not once important for diplomacy. The Diplomatic Protocol establishes official and social rules in official diplomatic relations, defining special etiquette within diplomacy and serving as an objective guideline in diplomatic interaction between different actors in diplomacy. It is very important that the diplomatic protocol is respected during the reception of the members of the delegation of a state, because all this affects the mutual relations of the states and their diplomatic relations. Diplomatic protocol is used as a tool for mutual communication in order to minimize the possibility of diplomatic mistakes. The paper presents a media coverage of the visit of the French President of Croatia in November 2021. Emmanuel Macron of the French Republic was the official President of the Republic of Croatia on November 24 and 25, 2021, and during his stay he also met with the Croatian Prime Minister and the Croatian President.

Keywords: ceremonial, diplomacy, diplomatic relations, diplomatic protocol, the role of the media in diplomacy.

SADRŽAJ

SAŽETAK

SUMMARY

1. UVOD

1.1. Problem rada

1.2. Predmet i cilj rada

1.3. Metode rada

1.4. Struktura rada

2. OPĆENITO O DIPLOMATSKIM PROTOKOLIMA

2.1. Pojam diplomatskog protokola

2.2. Najvažnija protokolarna pravila

2.3. Uloga diplomata

3. USPOSTAVA DIPLOMATSKIH ODNOSA

3.1. Načini uspostave diplomatskih odnosa

3.2. Uloga ceremonijala i protokola u diplomatskim odnosima

3.3. Uloga medija u protokolu i imidžu zemlje

4. ANALIZA PROTOKOLA POSJETA FRANCUSKOG PREDSJEDNIKA HRVATSKOJ
POMOĆU MEDIJA

4.1. Mehanizmi hrvatske i francuske diplomacije

4.2. Prijem visokih državnih dužnosnika strane države

4.3. Tijek posjeta francuskog državnog poglavara Hrvatskoj

4.4. Medijski prikaz posjeta francuskog predsjednika Hrvatskoj

5. ZAKLJUČAK

LITERATURA

POPIS FOTOGRAFIJA

1.UVOD

Diplomacija vjerojatno postoji koliko i civilizacija. Zapisi o redovitom kontaktu putem izaslanika koji putuju između susjednih civilizacija datiraju najmanje 2500 godina unatrag. Nedostajale su im mnoge karakteristike i zajedničke karakteristike moderne diplomacije kao što su veleposlanstva, međunarodno pravo i profesionalne diplomatske službe. Ipak, treba naglasiti da su političke zajednice, ma kako bile organizirane, obično pronalazile načine komuniciranja u mirovnim uvjetima te su uspostavile širok raspon praksi za to. Prednosti su jasne kada se uzme u obzir da diplomacija može promicati razmjene koje poboljšavaju trgovinu, kulturu, bogatstvo i znanje.

Diplomacija nije vanjska politika i od nje se treba razlikovati. Možda bi bilo korisno diplomaciju shvatiti kao dio vanjske politike. Kada nacionalna država vodi vanjsku politiku, ona to čini za svoje nacionalne interese, a te interese oblikuje širok raspon čimbenika. U osnovi vanjska politika države ima dva ključna elementa; svoje djelovanje i svoje strategije za postizanje svojih ciljeva. Interakcija jedne države s drugom smatra se činom njezine vanjske politike. Taj čin obično se odvija kroz interakciju između vladinog osoblja putem diplomacije. Interakcija bez diplomacije obično bi ograničila vanjske politike države na sukob (obično rat, ali i putem ekonomskih sankcija) ili špijunažu. U tom smislu, diplomacija je bitan alat potreban za uspješno djelovanje u današnjem međunarodnom sustavu. Diplomacija je komunikacijski proces. To uključuje priopćavanje jednoj ili više drugih zemalja ili drugih aktera koji su ciljevi i zahtjevi. Diplomatski komunikacijski proces provodi se putem pregovora, signalizacije, ugovora/sporazuma, propagande i konferencija. Jednostavno rečeno, sve to pokazuje provedbu diplomatskog procesa.

Glavna je uloga diplomata i diplomatskog odbora njegovati uzajamno korisne odnose između nacionalnih država. Diplomatski protokol stoga se odnosi na izgradnju odnosa i omogućavanje pozitivnih ishoda za uključene strane. U praktične svrhe, diplomatski protokol se odnosi na poštivanje ispravnih postupaka. To je umjetnost osiguravanja da se službene (i neslužbene) prilike, posjeti, sastanci i funkcije planiraju i provode u skladu sa skupom pravila koja su formalno, društveno i kulturno prihvaćena i očekivana od strane uključenih strana.

Diplomatski protokol koristi se kao alat za međusobnu komunikaciju kako bi se što više smanjila mogućnost diplomatskih grešaka.

1.1. Problem rada

Diplomatski protokol utvrđuje službena i društvena pravila u službenim diplomatskim odnosima, definirajući poseban bonton unutar diplomacije i služi kao objektivna smjernica u diplomatskoj interakciji između različitih aktera u diplomaciji. Veoma je važno da se diplomatski protokol poštuje prilikom prijema bilo kojeg od članova izaslanstva neke države jer sve to utječe na međusobne odnose država i na njihove diplomatske odnose. Protokolarna procedura i njeno strogo poštivanje jedan su od bitnijih preduvjeta za provođenje uspješne državne diplomacije. Diplomacija je disciplina putem koje se promiču interesi i moć države. Uspješnosti i vještine diplomatskog znanja ključni su faktori za rješavanje bitnih vanjskopolitičkih i međunarodnih pitanja između država. Uspješnosti diplomacije u međunarodnom okruženju između ostalog pridonosi i dobro organiziran diplomatski protokol. Kao osoba diplomatskog predstavništva, koja predstavlja državu pošiljateljicu u državi primateljici, vrlo je važno poznavati imunitete i privilegije koji pripadaju toj osobi kao i članovima njezine obitelji. Diplomatski imuniteti i privilegiji podrazumijevaju povlastice i izuzeća koje pozitivno međunarodno pravo priznaje i jamči diplomatskom predstavništvu države pošiljateljice, odnosno članovima osoblja njezinog diplomatskog predstavništva i članovima njihovih obitelji radi osiguranja djelotvornog obavljanja funkcija diplomatskog predstavništva.

1.2. Predmet i cilj rada

Cilj ovog rada je razumijevanje pojmova diplomacije, diplomatskih odnosa, diplomatskog protokola te uloge ceremonijala i protokola u diplomatskim odnosima kao i uloge medija u protokolu i imidžu zemlje. Kao cilj rada nameće se i analiza u vidu medijskog prikaza posjeta francuskog predsjednika Hrvatskoj u studenom 2021. godine. Predsjednik Francuske Republike Emmanuel Macron boravio je u službenom posjetu Republici Hrvatskoj 24. i 25. studenoga 2021. godine.

1.3. Metode rada

Kako bi se ostvarila svrha i postavljeni ciljevi, u ovom radu potrebno je koristiti se određenim znanstvenim metodama. Istraživanje podrazumijeva sistematične metode koje obuhvaćaju postavljanje problema, prikupljanje i analizu podataka te objavu zaključaka i preporuka ovisno o temi istraživanja. U teorijskom dijelu primjenjivati će se različite metode istraživanja na temelju sekundarnih izvora informacija. Koristit će se odgovarajuća stručna literatura u vidu relevantnih znanstvenih knjiga i stručnih novinskih i internetskih članaka, a namjera je da se iskoriste primjeri i dokumentacija ostalih istraživanja i stručnjaka ovoga područja.

1.4. Struktura rada

Ovaj diplomski rad sastoji se od pet cjelina. Prvi dio je uvodni dio u kojem su navedeni problem i cilj rada, metode istraživanja kao i struktura rada. Drugi dio rada posvećen je diplomatskom protokolu, odnosno pojmu diplomatskog protokola, najvažnijim protokolarnim pravilima i ulozi diplomata. Treći dio rada odnosi se na samu uspostavu diplomatskih odnosa, odnosno načine uspostave diplomatskih odnosa, ulogu ceremonijala i protokola u diplomatskim odnosima kao i ulogu medija u protokolu i imidžu zemlje. Četvrti dio rada stavlja naglasak na analizu protokola posjeta francuskog predsjednika Hrvatskoj pomoću medija. Posljednji dio rada odnosi se na zaključak o svemu navedenom u radu kao i zaključak o tome je li tijekom prijema francuskog predsjednika u Hrvatskoj ispoštovan diplomatski protokol među zemljama.

2. OPĆENITO O DIPLOMATSKIM PROTOKOLIMA

2.1. Pojam diplomatskog protokola

Riječ protokol potječe od grčkog *protokollan* (prvi ljepilo) - u srednjem vijeku ovaj izraz odnosio se na papirologiju i upravljanje arhivom. U ruskom jeziku ta se riječ još uvijek koristi u svom izvornom značenju. Kasnije je riječ protokol posuđena u diplomatsku komunikaciju: u Bizantu se njome označavao prvi dio svečanog dokumenta koji je sadržavao popis visokih dužnosnika. S vremenom se riječ protokol počela upotrebljavati za označavanje etikete diplomacije. Standarde diplomatskog protokola nije "izmislila" niti razvila pojedinačna država ili tim diplomata - oni su rezultat dugogodišnjih odnosa među državama. Dakle, protokol je povijesna politička kategorija. Protokolne prakse spadaju u službene (državne, diplomatske) i poslovne. Državni protokol regulira odnose koji se odvijaju na nacionalnoj razini, sfere diplomatskog protokola su međunarodni odnosi.¹

U međunarodnoj politici protokol je bonton diplomacije i državnih poslova. Također se može odnositi na međunarodni sporazum koji dopunjuje ili mijenja ugovor. Protokol je pravilo koje opisuje kako bi se neka aktivnost trebala obavljati, posebno u području diplomacije. U diplomatskim službama i vladinim područjima rada protokoli su često nepisane smjernice. Protokoli određuju ispravno i općeprihvaćeno ponašanje u državnim i diplomatskim pitanjima kao što je iskazivanje odgovarajućeg poštovanja šefu države, rangiranje diplomata kronološkim redoslijedom njihove akreditacije na sudu i ostalo.

Što je diplomatski protokol? Macquariejev rječnik definira ga kao "običaje i propise koji se odnose na ceremonije i etiketu diplomatskog zbora". U Protokolu Queenslanda stoji: „Glavna uloga diplomata i diplomatskog zbora je njegovati uzajamno korisne odnose između nacionalnih država. Diplomatski protokol stoga se odnosi na izgradnju odnosa i omogućavanje pozitivnih ishoda za uključene strane. ” U praktične svrhe diplomatski protokol odnosi se na poštivanje ispravnih postupaka. To je umjetnost osiguravanja da se službene (i neslužbene) prilike, posjeti, sastanci i funkcije planiraju i provode u skladu sa

¹ Kopp, H.W. (2011) *Career Diplomacy: Life and Work in the US Foreign Service*. Oxford: Oxford University Press, str. 10.

skupom pravila koja su formalno, društveno i kulturno prihvaćena i očekivana od strane uključenih strana. Diplomatski protokol koristi se kao alat za međusobnu komunikaciju kako bi se što više smanjila mogućnost diplomatskih grešaka. Ne koristi se samo u diplomaciji, nego i u drugim profesionalnim područjima kao što je u svijetu velikih multinacionalnih tvrtki. Uostalom, najvažnije komponente kao što su ljubaznost, profesionalnost i poštovanje važni su pojmovi u različitim sferama naših života.²

U međunarodnoj politici protokol je bonton diplomacije i državnih poslova. Protokol je pravilo koje usmjerava kako bi se neka aktivnost trebala obavljati, posebno u području diplomacije. U diplomatskim službama i vladinim područjima rada protokoli su često nepisane smjernice. Protokoli određuju ispravno i općeprihvaćeno ponašanje u državnim i diplomatskim pitanjima kao što je iskazivanje odgovarajućeg poštovanja šefu države, rangiranje diplomata kronološkim redoslijedom njihove akreditacije na sudu i ostalo. Diplomatski protokol diktira kako bi se političari i predstavnici različitih nacija trebali ponašati tijekom svojih službenih interakcija kao sredstvo za promicanje uljudnosti i prenošenje njihovog poštovanja. Označava obrazac pravila, tradicija, običaja i konvencija koji se obično koriste u međunarodnim odnosima. Oni su se tijekom stoljeća formirali postupno postajući općeprihvaćene norme koje uključuju sve aspekte diplomatske prakse.³

Diplomatski protokol postao je neophodan za obavljanje svih diplomatskih funkcija bilo da se radi o službenom posjetu, susretu državnika, međunarodnoj konferenciji, stranoj korespondenciji, potpisivanju sporazuma ili bilo kojih drugih sporazuma, akreditiranju diplomatskih izaslanika, diplomatskim prijemima ili jednostavno diplomatskim -diplomatska komunikacija. Zaobilaznje ili zanemarivanje protokola prepuno je nepredviđenih komplikacija štetnih za međudržavne odnose. Stoga se protokol treba smatrati delikatnim političkim instrumentom diplomatske prakse. Naravno, svaka država ima svoj vlastiti protokol određen njezinom poviješću, kulturnom pozadinom i ceremonijama između ostalih normi. Ipak, pravila protokola ostaju u biti nepromijenjena. Na primjer, diplomatski protokol obvezuje odavanje počasti dužnosnicima u skladu s njihovim rangom. Svaka država utvrđuje

² Kopp, H.W. (2011) Career Diplomacy: Life and Work in the US Foreign Service. Oxford: Oxford University Press, str. 10.

³ De Rosayro, G. (2016) Protocol, the fine tact of the diplomat, dostupno na: <https://www.dailynews.lk/2016/03/28/features/77580> (pristupljeno: 1.4.2022.)

svoj vlastiti postupak za isplatu takvih počasti. Međutim, oni uvijek trebaju biti u skladu s osnovnim načelom međudržavnih odnosa koji su u biti načelo jednakosti.⁴

Rječničke definicije pojma "diplomacija" pokazuju sličnosti u svom sadržaju. Kao prvo, diplomacija je 1) umjetnost ili praksa vođenja međunarodnih odnosa kao u pregovorima o savezima, ugovorima i sporazumima, i 2) takt i vještina u ophođenju s ljudima. Drugi pojam definira diplomaciju kao 1) umjetnost i praksu vođenja pregovora između nacija i 2) vještinu rukovanja „zrakom“ bez izazivanja neprijateljstva. Treće leksičko značenje izraza uključuje 1) međunarodne odnose: upravljanje komunikacija i odnosi među narodima od strane članova i službenika međusobne vlade i 2) takt: vještina ophođenja s drugim ljudima. Obilježje diplomacije koje se ističe kao uočljivo zajedničko za sve tri definicije su takt i vještina u ophođenju s ljudima. Drugim riječima, naglasak stavljen na posao diplomata delikatna je umjetnost korištenja tihe diplomacije kako bi se maksimizirali interesi svoje nacije. Za to je potrebna znatna vještina budući da diplomat mora kročiti osjetljivim putem da bi postigao svoju svrhu bez „narušavanja perja“ vlade domaćina. Među funkcijama diplomatske misije je i promicanje prijateljskih odnosa između matične države i naroda domaćina. Ideja je promicanje prijateljskih odnosa, a ne narušavati ih bavljenjem „kaubojskom“ diplomacijom (što znači kršenje običaja i pravila diplomatskog ponašanja) koju bi poduzimanje neodgovorne javne diplomacije vrlo vjerojatno podrazumijevalo. Metode diplomacije uključuju tajne pregovore akreditiranih izaslanika (iako politički čelnici također pregovaraju) i međunarodne sporazume i zakone. Cilj diplomacije je promicati interese države kako to diktiraju geografija, povijest i ekonomija. Čuvanje neovisnosti, sigurnosti i integriteta države je od primarne važnosti; očuvanje najšire moguće slobode djelovanja za državu je gotovo jednako važno. Osim toga, diplomacija traži maksimalnu nacionalnu prednost bez uporabe sile.⁵ Diplomatske aktivnosti maksimiziraju položaj i moć različitih zemalja bez intenzivnog rizika ili posljedica, a to je najsigurniji način rješavanja međunarodnih poslova i odnosa. Iako diplomacija ne može uvijek obećati prijateljstva među zemljama barem obično može jamčiti neutralnost nad neprijateljstvom.

Glavna funkcija diplomacije je osigurati mirne odnose među zemljama. To može uključivati pregovore o trgovinskim sporazumima, razgovore o međusobnim problemima, provedbu

⁴ Ibidem

⁵ Shahidul, A. (2013) Stretching the Parameters of Diplomatic Protocol: Incursion into Public Diplomacy, Exchange: The Journal of Public Diplomacy, 2 (1), str. 49-61.

novih politika i rješavanje sporova. Posljedice koje mogu nastati bez uspostavljanja diplomatskih odnosa mogu biti vrlo ozbiljne – sukobi, nasilje, pa i rat. Alternativno, posljedice nedostatka diplomatskih razgovora i pregovora mogu biti stvari poput uništenja planeta - ako svjetski čelnici ne pronađu rješenja za goruća pitanja.

Također je vrijedno spomenuti da se diplomacija ne odvija uvijek između različitih vlada, ali se ponekad događa između drugih mjesta moći i utjecaja. To može uključivati velike korporacije, vjerske organizacije, nevladine organizacije pa čak i terorističke skupine. Institucijama s ovolikom moći ponekad se treba rukovati diplomacijom zbog ogromne količine ovlasti koju posjeduju nad građanima neke zemlje. Zapravo postoje neke službene funkcije diplomacije kako to navodi Bečka konvencija o diplomatskim odnosima. Ova konvencija nastala je 1961. godine i međunarodni je ugovor koji daje smjernicu za diplomatske odnose. Trenutno su je ratificirale 193 različite države svijeta. U njoj se navodi da funkcije diplomatskog predstavnništva uključuju:

- reprezentaciju države pošiljateljice u državi domaćinu na razini izvan samo društvene i ceremonijalne,
- zaštitu unutar države domaćina interesa države pošiljateljice i njenih državljana, uključujući njihovu imovinu i udjele u poduzećima,
- pregovaranje i potpisivanje sporazuma s državom domaćinom kada je za to ovlašteno,
- izvještavanje i prikupljanje informacija svim zakonitim sredstvima o uvjetima i zbivanjima u zemlji domaćinu za vladu koja šalje,
- promicanje prijateljskih odnosa između dviju država i unapređenje njihovih gospodarskih, trgovačkih, kulturnih i znanstvenih odnosa.

Ove smjernice u osnovi osiguravaju da se diplomatski predstavnici, odgovorni za raspravu ili pregovore, dočekaju mirno. Konvencija navodi da diplomati moraju zakonito prikupljati i raspravljati o informacijama, dobiti punu zaštitu i osigurati da su sva rješenja ovlaštena potpisanim sporazumom.⁶

Naime, Bečke konvencije (1961.-1963.) predstavljale su značajan pomak u radu diplomatsko-konzularnog sektora posebno na planu ustroja međudržavnih odnosa. Konvencije su uspostavile jasna načela za ove odnose čime su nadmašila ona koja su prethodno bila

⁶ Protocol measurement, Protocol history, dostupno na: <https://www.protocol.dubai.ae/About/Protocol-History> (pristupljeno: 1.4.2022.)

navedena u Bečkoj konvenciji iz 1815. Oni su odredili rang i status političkih delegata i diplomatskih agenata i spriječili među njima konkurentnost u Redu prvenstva. Bečka konvencija o diplomatskim odnosima iz 1961. jamčila je da je njezina najvažnija svrha osigurati da diplomatske misije rade najbolje što mogu kao predstavnici svojih zemalja.⁷

Konvencija ima 52 članka koji reguliraju sve aspekte diplomatskih odnosa među državama diljem svijeta. Prvi članak pripisuje određena značenja izrazima i izrazima koji se koriste u svrhu Konvencije kao što su 'šef misije', 'članovi misije', 'članovi osoblja misije', 'članovi diplomatskog osoblja', 'diplomatski agent' i drugi izrazi. Treći članak navodi funkcije diplomatskog predstavništva. Članak 18. odnosi se na postupke koje se trebaju pridržavati u svakoj državi ili zemlji za prijam šefova misija s obzirom na njihovu klasu. Članak 21. zahtijeva da država ili država primateljica omogući potreban smještaj ili stjecanje teritorija državi pošiljateljici za obavljanje svoje misije. Članak 22. propisuje da su prostorije misije nepovredive. Predstavnici države primateljice ne smiju ući u njih, osim uz suglasnost šefa misije. Članak 31. drži da diplomatski agent treba uživati pravosudni imunitet, osim u posebnim slučajevima. Osim toga, on/ona se ne može prisiliti da svjedoči. Članak 34. spominje da su diplomatski agenti oslobođeni svih osobnih, javnih ili privatnih pristojbi i poreza uz neke iznimke u određenim područjima i okruzima. Članak 41. Konvencije potvrđuje da, bez predrasuda, članovi misije trebaju poštivati zakone i propise koji se primjenjuju u državi primateljici/zemlji domaćinu. Također se trebaju suzdržati od obveza i uplitanja u unutarnje poslove te države.⁸

2.2. Najvažnija protokolarna pravila

Diplomatski protokol odnosi se na poštivanje ispravnih procedura. Umijeće je jamčiti da se službene (kao i neslužbene) prilike, funkcije, posjete i sastanci provode ispravno, formalno i dobro prihvaćene od strane uključenih strana. U širem smislu, američki pisac John W. Campbell opisao je diplomatski protokol kao "oblik manifestacije dobrog ponašanja među narodima". Diplomatski protokol također se koristi kao alat za komunikaciju kako bi se što više smanjila mogućnost pogrešaka. Stoga je diplomatski protokol široko rasprostranjen i koristi se u drugim profesionalnim područjima, kao što je u svijetu velikih multinacionalnih

⁷ Protocol measurement, Protocol history, dostupno na: <https://www.protocol.dubai.ae/About/Protocol-History> (pristupljeno: 1.4.2022.)

⁸ Ibidem

tvrtki. U renomiranim međunarodnim organizacijama uloga protokolarnog ureda dobila je na značaju. Osim promicanja uloge organizacije kao međunarodne diplomatske institucije, protokolarni ured koordinira sastanke za šefove vlada, ministarska izaslanstva i visoke dužnosnike država članica. Protokolarni odjel međunarodne organizacije također obavlja zadaću zakazivanja ljubaznih posjeta i zastupanja na događajima, pružajući pro bono savjete, usluge posredovanja i smjernice o diplomatskim pitanjima.

2.3. Uloga diplomata

Diplomat je predstavnik države koji obavlja službene diplomatske poslove u inozemstvu. Praksa slanja službenih izaslanika u strane zemlje kao političkih predstavnika je drevna, s vladarima u staroj Grčkoj, Kini i Perziji koji su svi koristili izaslanike za slanje poruka, stvaranje saveza i potpisivanja ugovora. Odgovornosti pojedinog diplomata ovisit će o njihovoj specifičnoj ulozi, budući da postoji niz različitih putova između kojih mogu birati. Na primjer, neki se diplomati usredotočuju na gospodarske operacije, dok se neki mogu usredotočiti na operacije veleposlanstava ili javne poslove.⁹ Neki opći primjeri odgovornosti diplomata uključuju:

- istraživanje i analizu događaja u inozemstvu koji mogu utjecati na naciju,
- pružanje savjeta državnim dužnosnicima o tome kako postupiti,
- odgovaranje na novinarske upite vezane za međunarodne odnose,
- prikupljanje i izvješćivanje vitalnih informacija koje utječu na naciju,
- prisustvovanje službenim događajima kao predstavnici zemalja,
- organiziranje diplomatskih posjeta,
- razgovore i pregovore sa stranim diplomatima.¹⁰

Diplomatski imunitet znači da država primateljica (zemlja koju diplomat posjećuje kao gost) ne smije procesuirati diplomate. Umjesto toga, država mora zaštititi njih, njihove obitelji i njihove domove jer se sami stavljaju u ranjivu poziciju. To nije samo za sigurnost diplomata, već također osigurava da oni mogu obavljati svoj posao bez poteškoća ili prijetnji od strane

⁹ Learn, F. (2021) Exploring international relations: What is diplomacy, dostupno na: <https://www.futurelearn.com/info/blog/what-is-diplomacy> (pristupljeno: 1.4.2022.)

¹⁰ Learn, F. (2021) Exploring international relations: What is diplomacy, dostupno na: <https://www.futurelearn.com/info/blog/what-is-diplomacy> (pristupljeno: 1.4.2022.)

države primateljice. Međutim, nedavno je diplomatski imunitet bio na udaru kritika zbog potencijalnog pružanja imuniteta u situacijama kada nije održiv ili neophodan. Primjerice, supruga američkog diplomata sudjelovala je u prometnoj nesreći sa smrtnim ishodom u Velikoj Britaniji i uspjela je napustiti zemlju pod diplomatskim imunitetom, unatoč tome što je počinila ubojstvo iz nehata. Kao rezultat ovakvih slučajeva, mogli bismo vidjeti neke promjene smjernica o diplomatskom imunitetu u budućnosti.¹¹

¹¹ Ibidem

3. USPOSTAVA DIPLOMATSKIH ODNOSA

3.1. Načini uspostave diplomatskih odnosa

Diplomaciju se često miješa s vanjskom politikom, ali pojmovi nisu sinonimi. Diplomacija je glavni, ali ne i jedini instrument vanjske politike, koji postavljaju politički čelnici, iako ih diplomati (osim vojnih i obavještajnih časnika) mogu savjetovati. Vanjska politika postavlja ciljeve, propisuje strategije i postavlja široke taktike koje će se koristiti u njihovom ostvarenju. Može zaposliti tajne agente, subverziju, rat ili druge oblike nasilja kao i diplomaciju kako bi postigao svoje ciljeve. Diplomacija je glavna zamjena za upotrebu sile ili prikrivenih sredstava u državnom upravljanju; to je način na koji se sveobuhvatna nacionalna moć primjenjuje na mirno prilagođavanje razlika između država. Može biti prisilna (tj. potkrijepljena prijetnjom primjenom kaznenih mjera ili upotrebom sile), ali je otvoreno nenasilna. Njezini primarni alati su međunarodni dijalog i pregovori koje prvenstveno provode akreditirani izaslanici (izraz koji potječe od francuskog *envoyé*, što znači “onaj koji je poslan”) i drugi politički čelnici. Za razliku od vanjske politike, koja se uglavnom javno proglašava, većina diplomacije vodi se u povjerenju iako se i činjenica da je u tijeku i njezini rezultati gotovo uvijek javno objavljuju u suvremenim međunarodnim odnosima.¹²

Svrha vanjske politike je promicanje interesa države koji proizlaze iz geografije, povijesti, ekonomije i raspodjele međunarodne moći. Očuvanje nacionalne neovisnosti, sigurnosti i integriteta – teritorijalnog, političkog, gospodarskog i moralnog – smatra se primarnom obvezom zemlje nakon čega slijedi očuvanje široke slobode djelovanja za državu. Politički čelnici, tradicionalno suverenih država, koji osmišljavaju vanjsku politiku slijede ono što smatraju nacionalnim interesom, prilagođavajući nacionalne politike promjenama vanjskih uvjeta i tehnologije. Primarnu odgovornost za nadzor nad provedbom politike može imati šef države ili vlade, kabinet ili nominalno nevladino kolektivno vodstvo, osoblje čelnika zemlje ili ministar koji predsjedava ministarstvom vanjskih poslova, usmjerava provedbu politike, nadzire dužnosnike ministarstva te daje upute diplomatima zemlje u inozemstvu.¹³

¹² Freeman, C.W. (2020) Diplomacy, dostupno na: <https://www.britannica.com/topic/diplomacy/History-of-diplomacy> (pristupljeno: 1.04.2022.)

¹³ Ibidem

Svrha diplomacije je ojačati državu, naciju ili organizaciju kojoj služi u odnosu na druge promicanjem interesa koji su joj zaduženi. U tu svrhu diplomatska aktivnost nastoji maksimizirati prednosti grupe bez rizika i troškova upotrebe sile i po mogućnosti bez izazivanja ogorčenja. Ona uobičajeno, ali ne uvijek, nastoji očuvati mir; diplomacija je snažno sklona pregovorima radi postizanja sporazuma i rješavanja pitanja između država. Čak i u vrijeme mira diplomacija može uključivati prisilne prijetnje ekonomskim ili drugim kaznenim mjerama ili demonstraciju sposobnosti nametanja jednostranih rješenja sporova primjenom vojne moći. Međutim diplomacija obično nastoji razviti dobru volju prema državi koju predstavlja, njegujući odnose sa stranim državama i narodima koji će osigurati njihovu suradnju ili - ako to ne uspije - njihovu neutralnost.¹⁴

Kad diplomacija ne uspije, može doći do rata; međutim, diplomacija je korisna čak i tijekom rata. Provođi prolaze od prosvjeda do prijetnje, od dijaloga do pregovora, od ultimatumata do odmazde i od rata do mira i pomirenja s drugim državama. Diplomacija gradi i održava koalicije koje odvrćaju ili vode rat. Narušava saveze neprijatelja i održava pasivnost potencijalno neprijateljskih sila. Ona stvara prekid rata i stvara, jača i održava mir koji slijedi nakon sukoba. Dugoročno, diplomacija nastoji izgraditi međunarodni poredak koji vodi nenasilnom rješavanju sporova i proširenoj suradnji među državama.¹⁵

Diplomati su stručnjaci za prenošenje poruka i pregovaranje o prilagodbi u odnosima i rješavanju svađa između država i naroda. Njihovo oružje su riječi, podržane snagom države ili organizacije koju predstavljaju. Diplomati pomažu vođama da razumiju stavove i postupke stranaca te da razviju strategije i taktike koje će oblikovati ponašanje stranaca, posebno stranih vlada. Mudro korištenje diplomata ključ je uspješne vanjske politike.¹⁶

3.2. Uloga ceremonijala i protokola u diplomatskim odnosima

Svako ministarstvo vanjskih poslova piše svoj diplomatski protokol. Kada se uspoređuju različiti protokoli, mogu se uočiti određene razlike, poput međukulturalnih. S glavnim ciljem

¹⁴ Freeman, C.W. (2020) Diplomacy, dostupno na: <https://www.britannica.com/topic/diplomacy/History-of-diplomacy> (pristupljeno: 1.04.2022.)

¹⁵ Ibidem

¹⁶ Ibidem

da bude pravilna komunikacija među diplomatima s poštovanjem, a razlike među kulturama mogu se smatrati pozitivnim, a ne negativnim.

Ceremonija (fr. *cérémonie*) javni je čin službenog karaktera koji napreduje prema prethodno utvrđenim pravilima i postupcima. Uz svaku ceremoniju postoji majstor ceremonije koji se brine da svečanost završi na način na koji se očekuje. Postoje različiti oblici svečanosti kao što su javne državne svečanosti, državni sprovodi, pjevanje državne himne, otvaranje javne zgrade ili otkrivanje ploče, dodjela nagrada i svečanosti i mnogi drugi. Tijekom ceremonija predstavnici će možda trebati održati govor. Postoji samo nekoliko pravila tijekom iznošenja govora tijekom ceremonije. Na početku je domaćin koji daje glas. Njegov ili njezin govor je obično vrlo kratak, a cilj mu je poželjeti dobrodošlicu gostima i pružiti cilj događaja. Sljedeći po redu je ured koji drže počasni gosti. U nekim zemljama, poput Poljske, prvi govor počasnog gosta drži osoba koja obnaša najvišu dužnost. U drugim zemljama, poput Francuske, najvažniji gost govori na samom kraju. Samo jedna osoba govori za jednu instituciju. Uobičajeni okvirni broj počasnih gostiju je dva do tri.¹⁷

Etiquette ili *savoir-vivre* skup je pravila koja prihvaćaju svi kako bi se omogućilo nesmetano funkcioniranje društva. Od svakog delegata očekuje se da postupa na temelju osnovnih pravila bontona. Kada slijede bonton, u osnovi treba izraziti vrijednosti u koje vjeruju kao član većeg kolektiva. Među tim vrijednostima su uljudnost i poštovanje.¹⁸

Prilikom dolaska novoimenovanog veleposlanika u Republiku Hrvatsku, Diplomatski protokol, Služba za ceremonijal i posjete, obavještava nadležne službe Republike Hrvatske o ulasku novoimenovanog veleposlanika na državno područje Republike Hrvatske. Ako je dolazak planiran preko cestovnog graničnog prijelaza, tada voditelj Službe za ceremonijal i posjete dogovara prvi mogući termin za posjet novoimenovanom veleposlaniku u službenoj rezidenciji ili veleposlanstvu države šiljateljice. „Kada novoimenovani veleposlanik prvi put stupa na državno područje Republike Hrvatske preko graničnog prijelaza u međunarodnoj zračnoj luci Zagreb, tijekom radnog vremena, dočekuje ga voditelj odnosno predstavnik

¹⁷ Kopp, H.W. (2011) *Career Diplomacy: Life and Work in the US Foreign Service*. Oxford: Oxford University Press, str. 10.

¹⁸ *Ibidem*

Službe za ceremonijal i posjete, a prethodno dogovara VIP tretman“.¹⁹ Veleposlanstvo upućuje diplomatsku notu Diplomatskom protokolu kojom se zatraži termin za predaju vjerodajnica Predsjedniku Republike Hrvatske i kopija vjerodajnica šefu Diplomatskog protokola u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske. U komunikaciji veleposlanstva s Diplomatskim protokolom dogovaraju se daljnji pripremni koraci. Veleposlanstvo upućuje diplomatsku notu Diplomatskom protokolu kojom se zatraže nastupni odnosno oproštajni posjeti visokim dužnosnicima Republike Hrvatske. Služba za ceremonijal i posjete dogovara zatražene sastanke i o tome obavještava veleposlanstvo. Prilikom definitivnog odlaska veleposlanika iz Republike Hrvatske, veleposlanstvo upućuje Diplomatskom protokolu notu kojom obavještava o vremenu odlaska veleposlanika. Služba za ceremonijal i posjete potom obavještava nadležna tijela o točnom vremenu i mjestu izlaska s državnog područja Republike Hrvatske. Veleposlaniku u odlasku s dužnosti osigurava se VIP tretman u zračnoj luci. Veleposlanstvo u Republici Hrvatskoj obavještava diplomatskom notom Diplomatski protokol o posjetu ministra vanjskih poslova Republici Hrvatskoj. Svi daljnji detalji koji se odnose na posjet dostavljaju se Diplomatskom protokolu putem diplomatske note. Za logističku potporu posjetima stranih ministara vanjskih poslova Republici Hrvatskoj nadležna je Služba za ceremonijal i posjete kada se radi o službenom odnosno radnom posjetu. Služba za ceremonijal i posjete u daljnjoj komunikaciji s veleposlanstvom u Republici Hrvatskoj dogovara detalje prilikom organizacije zatraženih sastanaka. Pritom se organizira smještaj u prethodno dogovorenom formatu, prijevoz te protokolarna i sigurnosna pratnja. Na prijedlog Službe za ceremonijal i posjete odnosno na zahtjev veleposlanstva organizira se slobodno vrijeme. Ako se usvaja prijedlog, tada Ministarstvo vanjskih i europskih poslova snosi troškove predloženog dijela programa.²⁰

3.3. Uloga medija u protokolu i imidžu zemlje

Moderna diplomacija trenutno doživljava temeljne promjene neviđenom brzinom, koje utječu na sam karakter diplomacije kakvu poznajemo. Ove promjene također utječu na aspekte domaće i međunarodne politike koji nekada nisu bili važni za diplomaciju. Tehnički razvoj,

¹⁹ Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Protokolarni vodič za diplomatske misije akreditirane u Republici Hrvatskoj, dostupno na: <https://mvep.gov.hr/UserDocImages/2022/datoteke/2201281344-protokolarni-vodic-2022-tekst-hrv.pdf> (pristupljeno: 1.4.2022.)

²⁰ Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Protokolarni vodič za diplomatske misije akreditirane u Republici Hrvatskoj, dostupno na: <https://mvep.gov.hr/UserDocImages/2022/datoteke/2201281344-protokolarni-vodic-2022-tekst-hrv.pdf> (pristupljeno: 1.4.2022.)

uglavnom digitalizacija, utječe na razumijevanje rada diplomata; povećava se broj domaćih i međunarodnih aktera čije djelovanje implicira (ili je oblik) diplomacije; javnost je osjetljivija na pitanja vanjske politike i nastoji utjecati na diplomaciju putem društvenih medija i drugih platformi; način na koji napreduje razmjena između država, kao i razmjena između vlade i drugih domaćih aktera, utječe na sposobnost diplomacije da djeluje legitimno i učinkovito; i konačno, sami diplomati ne trebaju nužno iste atribute kao što su to činili prije. Ove trendove, koji odražavaju opća društvena kretanja, diplomacija treba apsorbirati kao dio državnog upravljanja. Stoga bi ministarstva vanjskih poslova, diplomati i vlade općenito trebali biti proaktivni u četiri područja:

- diplomati trebaju razumjeti napetost između individualnih potreba i zahtjeva države i suočiti se s tom napetosti bez štete za državu,
- digitalizacija se treba primijeniti na takav način da povećanje učinkovitosti ne bude na štetu učinkovitosti,
- trebalo bi razviti oblike posredovanja koji pomiruju interese svih strana, omogućujući vladama da djeluju kao suverene države, a istovremeno koriste utjecaj i potencijal drugih aktera,
- trebaju se unaprijediti nove i otvorenije državne aktivnosti koje odgovaraju načinima na koje se izražavaju emocionalna javnost koja želi sudjelovati u upravljanju.²¹

Moderna diplomacija je usred procesa promjene, a ta stopa promjena vjerojatno će se približno podudarati s tempom općih promjena u modernim industrijskim društvima. Međutim, odgovori diplomata na moderne izazove često su ispod radara vlada i javnosti upravo zato što nisu u skladu s onim što se tradicionalno smatra tipično diplomatskim. Ipak istodobno imaju snažan utjecaj na djelovanje i samorazumijevanje vlada, a vjerojatno i na razumijevanje vanjske politike javnosti. Brze promjene u karakteru moderne diplomacije dobro su prepoznati od strane onih koji su navikli biti aktivni u diplomaciji, biti pod utjecajem nje ili je promatrati, a činjenicu da diplomati pokušavaju snaći u implikacijama brzih promjena pokazuje navedeni razvoj. Različiti reformski napor – u Njemačkoj, u skladu s opsežnom analizom „Review“ poduzetom 2014. – nastoje razmjenjivati informacije između ministarstava vanjskih poslova država članica EU-a u vezi s potrebom za reformom i

²¹ Stanzel, V. (2018) *New Realities in Foreign Affairs: Diplomacy in the 21st Century*. Berlin: German Institute for International and Security Affairs, str. 10.

reformama koje su trenutno u tijeku. Činjenica da se čak i Kina bavi pitanjima moderne diplomacije naglašava značaj novonastalih promjena u prirodi diplomacije.²²

Takve promjene u fokusu diplomatske aktivnosti postavljaju pitanja o tome koje će promjene u modernoj diplomaciji imati dugoročne učinke kao i treba li i kako vlade reagirati na te promjene. Čini se da su četiri aspekta diplomacije od središnje važnosti: 1) osobnost pojedinog diplomata; 2) temeljne promjene koje dolaze s tehničkim razvojem, posebice zbog digitalizacije; 3) porast diplomatski aktivnih aktera; 4) nova osjetljivost različitih javnosti na vanjsku politiku. Heterogenost i pluralizam razmišljanja o modernim društvima utječe na osobnost diplomata i njihov rad jednako kao i na bilo koga drugoga. Primjer bi mogao biti ono što se događa korištenjem društvenih medija: čak i način na koji diplomat koristi društvene medije predstavlja 'poruku' diplomatovog društva vanjskom svijetu izvan onoga što vlada želi službeno komunicirati. To mijenja izgled i vjerojatno orijentaciju diplomacije i mora se uzeti u obzir pri zapošljavanju, osposobljavanju i zapošljavanju diplomata. Naravno, vlade uvijek koriste nove tehničke instrumente. Sredstva digitalizacije, primjerice, tako interveniraju u funkcioniranje administrativnog djelovanja. Takva intervencija može ometati ili ubrzati diplomaciju, na primjer u prikupljanju i obradi informacija. Nadalje, digitalizacija pod utjecajem društvenih medija zauzvrat utječe na očuvanje, stjecanje i gubitak povjerenja u javnosti jedne zemlje i njezinih međunarodnih partnera.²³

Brojni se novi akteri samoinicijativno uključuju u diplomatske procese i/ili su namjerno uključeni u bavljenje novim zadaćama diplomacije. Ti akteri uključuju druge nacionalne institucije kao što su druga ministarstva čije se zadaće protežu na vanjsku politiku, na međunarodne organizacije – uglavnom pod organizacije UN-a – ili, za Europljane, na institucije EU. Oni mogu uključivati transnacionalne tvrtke i nevladine organizacije. Istodobno, kada se diplomati čine vidljivijima javnosti zahvaljujući digitalnoj revoluciji, više stoje u sjeni drugih vanjskopolitičkih aktera. Zapravo, profesionalna diplomacija u cjelini obično je barem djelomično zasjenjena aktivnostima tradicionalno nediplomatskih aktera. Konačno, i neprestano, javlja se nova i često vrlo emocionalna osjetljivost javnosti, a i ona se koristi društvenim medijima za međusobno komuniciranje. Prilikom postavljanja zahtjeva

²² Ibidem

²³ Stanzel, V. (2018) *New Realities in Foreign Affairs: Diplomacy in the 21st Century*. Berlin: German Institute for International and Security Affairs, str. 11.

vladama, i kada vlade žele udovoljiti tim zahtjevima, odmah se javlja problem demokratskog legitimiteta takvih javnosti i njihovih zahtjeva.²⁴

Svi ovi čimbenici postaju sve snažniji kao rezultat napretka međudržavne razmjene i domaće povezanosti državnog djelovanja, a možda čak i promjenjivih raspoloženja relevantnih pojedinaca. Ti čimbenici označavaju i pojačavaju trend sve manjeg utjecaja tradicionalne diplomacije. Ovu tendenciju, budući da odražava sveukupni društveni razvoj, treba apsorbirati diplomacija kao dio upravljanja državom. Ako su dobro usmjerene, promjene u diplomaciji mogle bi informirati o postupcima budućih vlada i društava koja ih predstavljaju. Stoga diplomati moraju razumjeti napetost između stanja pojedinca i zahtjeva države te se upustiti u tu napetost bez štete za državu. Također, digitalizacija se mora koristiti na takav način da se dobici u učinkovitosti ne postižu nauštrb učinkovitosti. Važno je razviti oblike posredovanja i pomirenja interesa objiju strana koji omogućuju vladama da djeluju kao suverene države, ali u isto vrijeme koriste utjecaj i potencijal drugih aktera. Suočavanje s javnošću vjerojatno će izazvati najveće probleme i zahtijeva razvoj novih i otvorenijih oblika državnog djelovanja koji odgovaraju na načine na koje se izražavaju emocionalna javnost koja želi sudjelovati u upravljanju. Istodobno, načela predstavničke demokracije moraju ostati netaknuta; ako ne, država će pretrpjeti štetu po legitimitet svog sustava upravljanja. Ključno pitanje bit će kako vlade mogu osigurati dovoljnu djelotvornost i učinkovitost, a time i svoju legitimnost, da bi mogle adekvatno odgovoriti na potrebe države.²⁵

Tijekom proteklog desetljeća diplomati su koristili različite pristupe kako bi zaobišli tisak. Jedan takav pristup bilo je pokretanje virtualnih veleposlanstava. Na primjer, 2015. Izrael je pokrenuo virtualno veleposlanstvo pri GCC-u, skupini od šest zaljevskih država koje nemaju veze s Izraelom. Izraelski diplomati nastojali su upravljati imidžom Izraela, pričati o njegovoj politici u regiji i izravno razgovarati s građanima Zaljeva čime su nadvladali izrazito kritične lokalne medije. Drugi pristup bio je korištenje platformi društvenih medija kao što je Facebook. Veleposlanstvo SAD-a u Pakistanu, na primjer, ima više od 200.000 sljedbenika na Twitteru i više od 6.000.000 lajkova stranica na Facebooku. Preko ovih računa,

²⁴ Ibidem

²⁵ Stanzel, V. (2018) *New Realities in Foreign Affairs: Diplomacy in the 21st Century*. Berlin: German Institute for International and Security Affairs, str. 12.

veleposlanstvo može izravno komunicirati s lokalnim stanovništvom, a opet zaobilazeći kritični medijski krajolik.

Osim toga, diplomati i ministarstva vanjskih poslova počeli su postavljati svjetske događaje i aktere na digitalne platforme. Prema Robertu Entmanu, uokviriti „znači odabrati neke aspekte percipirane stvarnosti i učiniti ih istaknutijima u tekstu koji komunicira na takav način da promovira određenu definiciju problema, kauzalnu interpretaciju, moralnu ocjenu i/ili preporuku za liječenje.” Tijekom nedavnih kriza, ministarstva vanjskih poslova krenula su u izradu i širenje vlastitih okvira, natječući se s onima koje šire mediji i novinari. Izrael je, na primjer, koristio Twitter kako bi uobličio Iranski sporazum iz 2015. Problem je bio u tome što je sporazum učinio svijet ranjivijim. Uzrok problema bio je taj što se Iranu nije moglo vjerovati, jer je već lagao međunarodnoj zajednici o prikrivanju svog nuklearnog programa. Moralna ocjena navodi da će Iran imati slobodu da ispuni svoje obećanje da će uništiti Izrael. Rješenje je bilo nanošenje daljnjih sankcija iranskom režimu dok ne odustane od svih svojih nuklearnih ambicija.²⁶

Komunikacija s domaćim građanima, stranim građanima i s drugim vladama ključna je za države kako bi ostvarile svoje vanjskopolitičke ciljeve. Takozvana „Twitter diplomacija“ potiče građane da se uključe u vanjskopolitičke rasprave i sudjeluju u procesu donošenja odluka, čineći tako političke odluke participativnijim. U slučajevima kada je javnost nezadovoljna trenutnim političkim okvirom ili novim političkim odlukama, tweet se može uputiti izravno šefu države, a zatim može uslijediti razgovor. To smanjuje birokraciju i povećava doseg. Nadalje, interakcija među diplomatima iz različitih zemalja djeluje kao prethodnica službenim pregovorima, čime se pomaže u izgradnji bilateralnih i multilateralnih odnosa. Twitter diplomacija nudi platformu za dijalog koja dovodi u pitanje tradicionalne koncepcije komunikacije između diplomata kroz formalne kanale. Stoga je ovaj medij dijaloga povećao online angažman s njihovim kolegama pred globalnom publikom što pomaže u popravljaju odnosa i razvoju međuljudskog povjerenja između kolega. Na primjer uoči sastanka G20 u Japanu u lipnju 2019., američki predsjednik Donald Trump twitao je sa svog računala: “Radujem se što ću razgovarati s premijerom Modijem o činjenici da Indija

²⁶ Manor, I. (2018) The Growing Importance of Journalists in Digital Diplomacy, dostupno na: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/growing-importance-journalists-digital-diplomacy> (pristupljeno: 1.4.2022.)

godinama stavlja vrlo visoke carine protiv Sjedinjenih Država nedavno je dodatno povećao tarife. To je neprihvatljivo, a carine se moraju povući!”

Također, neka su ministarstva uspostavila vlastite digitalne platforme na kojima sljedbenicima nude uvid u aktualna događanja, analizu globalnih trendova i dubinska ispitivanja vanjskopolitičkih postignuća. Takav je slučaj s blogosferom britanskog ministarstva vanjskih poslova (FCO) gdje britanski veleposlanik i diplomati objavljuju članke o događajima koji oblikuju svijet. Sve ove aktivnosti mogle bi upućivati na to da je uloga novinara u diplomaciji bitno smanjena. Ali to nije tako. Zapravo, nedavni događaji u svijetu digitalne diplomacije sugeriraju da uloga novinara zapravo postaje središnja.²⁷

Tijekom prvih godina digitalizacije diplomacije diplomati i njihove institucije konceptualizirali su društvene mreže kao kanale masovnih medija. Tako se društveni mediji sve više koriste kao sredstvo komunikacije između država. Diplomati i politički čelnici sve se više oslanjaju na Twitter u svojoj svakodnevnoj praksi kako bi komunicirali sa svojim kolegama. Te se razmjene odvijaju s obzirom na globalnu publiku, pružajući dodatnu razinu provjere koja je jedinstvena za ovaj oblik komunikacije. Twitter nedvojbeno osporava tradicionalne predodžbe o diplomaciji prema kojima se ona provodi kroz formalne kanale komunikacije i neformalni društveni angažman licem u lice. Trebamo se zapitati koliko su društveni mediji instrumentalni kao alat za signaliziranje namjera i može li ovaj medij biti učinkovita platforma za dijalog i razvoj povjerenja kada je tradicionalna diplomacija licem u lice ograničena. Objave državnih predstavnika na društvenim mrežama odražavaju i uokviruju državni identitet i način na koji država želi da je drugi prepoznaju. Ako smo usklađeni s tom dinamikom, promjene u reprezentativnim obrascima, koji se komuniciraju putem društvenih medija tijekom pregovora na visokoj razini, omogućuju ostvarenje političkih mogućnosti za promjenu.²⁸

Ako je diplomacija „umjetnost komunikacije“ onda je Twitter još jedna platforma za dijalog između država. Ipak, ova tehnologija dovodi u pitanje tradicionalne predodžbe o diplomaciji prema kojima se ona odvija kroz formalne kanale komunikacije i neformalne društvene angažmane licem u lice. Diplomati se u svakodnevnoj praksi sve više oslanjaju na Twitter

²⁷ Ibidem

²⁸ Duncombe, C. (2017) Twitter and transformative diplomacy: social media and Iran–US relations, *International Affairs*, 93 (3), str. 545–562.

kako bi komunicirali sa svojim kolegama. Te se razmjene odvijaju pred globalnom publikom, pružajući dodatnu razinu provjere koja je jedinstvena za ovaj oblik komunikacije.²⁹

Veleposlanstvo bi se moglo prijaviti na Twitter, objaviti tweet i dosegnuti milijune korisnika. Isto je bilo i s Facebookom, Redditom i Instagramom. Protekle dvije godine pokazale su da je stvarni doseg diplomatskih institucija prilično ograničen. To je zbog algoritamskog filtriranja koje ograničava publiku koja može vidjeti poruke digitalne diplomacije. Tweet koji je objavio FCO, na primjer, vidjet će samo korisnici koji izravno prate FCO ili koji su izrazili određeni interes za diplomaciju, vanjsku politiku, međunarodne poslove i britansku diplomaciju. Svi ostali korisnici jednostavno neće imati pristup FCO tweetovima jer njihove algoritamske postavke ne uključuju riječ "diplomacija".³⁰

Upravljanje time, kako je država priznata od strane drugih država, ključna je komponenta diplomacije. Platforme društvenih medija, kao što je Twitter, ključni su alat kada je u pitanju upravljanje prepoznavanjem. Twitter, među ostalim stranicama koje generiraju korisnici, učinkovito "njeguje zajednice izvedbe identiteta koje više potvrđuju nego dovode u pitanje" parametre državnog identiteta. Način na koji države upravljaju i predstavljaju se na Twitteru može informirati vanjsku politiku i dalje dovesti do toga da određene vanjskopolitičke opcije budu uvjerljive, a druge isključuju. Identificiranje trendova u komunikaciji tijekom razdoblja osjetljivih međunarodnih pregovora može dovesti do predviđanja političkih mogućnosti za promjenu ranije nego što bi to inače bio slučaj.³¹

Tako društveni mediji mijenjaju ne samo atmosferu u kojoj se odvijaju međunarodni pregovori, već također mijenjaju i samu suštinu poslova. Zbog brzine i proliferacije društvenih medija pregovarači trebaju rano pročitati "slabe signale" i predvidjeti brzo organiziranu, visoko motiviranu oporbu. Međutim diplomatskim pregovaračima još uvijek nedostaju alati da se uključe u ovu vrstu anticipativne strategije. Godine 2010. američka vlada još uvijek se nadala da će uspjeti sinkronizirati tehnološki napredak s njihovim principima. Desetak godina kasnije tehnološke platforme imaju dubok utjecaj na gotovo sve aspekte života i dovele su u pitanje niz ključnih prerogativa nacionalne države. Od tada, rane

²⁹ Ibidem

³⁰ Manor, I. (2018) The Growing Importance of Journalists in Digital Diplomacy, dostupno na: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/growing-importance-journalists-digital-diplomacy> (pristupljeno: 1.4.2022.)

³¹ Chhabra, R. (2020) Twitter Diplomacy: A Brief Analysis, Observer Research Foundation, 1 (1), str. 1-10.

nade o platformama društvenih medija kao demokratizirajuće sile i proširenja američke globalne projekcije moći – kao što je prikazano, na primjer, u zahtjevu američke vlade da Twitter odgodi ažuriranje softvera kako bi prosvjednici mogli nastaviti komunicirati tijekom iranske Zelene revolucije 2009.³² (MacAskill 2009). Umjesto toga, te iste platforme društvenih medija korištene su za narušavanje demokratske funkcije i podržavanje progona manjina (npr. Rohingya u Mianmaru), a i sami su se uključili u digitalni kolonijalizam u utrci za vlasništvo nad tehnologijom u zemlje na južnoj hemisferi. Dakle, dok je proliferacija društvenih medija omogućila širi diplomatski doseg, promijenila je i informacijsko okruženje u kojem se odvijaju diplomatski pregovori. Što je još važnije, sada se može iskoristiti da ima značajan utjecaj na kreiranje međunarodne politike.³³

Danas se sve više zemalja svjesno trudi stvoriti povoljnu sliku u svijesti ljudi u inozemstvu kako bi povećali svoj utjecaj i prestiž. Taj se napor često naziva “brendiranjem nacije”. S obzirom na prolaznu dinamiku moći postoji određeni kapital koji zemlje ulažu u upravljanje imidžom. To je prikaz načina na koji države žele da ih druge države percipiraju i priznaju, sastavni je dio diplomatskog angažmana. Mnoge zemlje diljem svijeta stvorile su službene Twitter račune svojih policijskih snaga kako bi projektirali humaniziraju sliku policije, koristeći usluge prijavljivanja zločina na Twitteru kao i obavještavanje javnosti putem Twittera kada je postignut uspjeh u vezi s zločina kao primjerice tweetovi singapurske policije.³⁴

Diplomati stoga sada konceptualiziraju digitalne platforme kroz algoritamske komunikacijske modele. U takvim modelima diplomati trebaju kontinuirano nastojati razbiti svoje algoritamske granice i proširiti svoj digitalni doseg. To se može postići humorom, korištenjem trendovskih hashtagova, praćenjem popularnih događaja te retvitanjem i dijeljenjem od strane novinara ili medijskih institucija čiji je online doseg dramatično veći od dosega veleposlanstava. Tako diplomati ponovno otkrivaju da trebaju njegovati odnose s urednicima dok se novinari pretvaraju u digitalne vratare.³⁵

³² Clüver Ashbrook, C., Renedo, A. (2021) Social Media Influence on Diplomatic Negotiation: Shifting the Shape of the Table, dostupno na: <https://www.belfercenter.org/publication/social-media-influence-diplomatic-negotiation-shifting-shape-table> (pristupljeno: 1.5.2022.)

³³ Ibidem

³⁴ Ibidem

³⁵ Manor, I. (2018) The Growing Importance of Journalists in Digital Diplomacy, dostupno na: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/growing-importance-journalists-digital-diplomacy> (pristupljeno: 1.4.2022.)

To što ih novinari dijele također može pomoći diplomatima da prevladaju još jedan izazov: strah od dezinformacija i lažnih vijesti. Ugledne medijske institucije i novinari još uvijek uživaju određenu razinu kredibiliteta kod digitalne javnosti. Kada novinari dijele izjave diplomata, oni daju svoj kredibilitet tim diplomatima čime se povećava mogući utjecaj poruka digitalne diplomacije. Dakle, kao što je često slučaj s digitalizacijom, što se svijet više mijenja, to više ostaje isti. Dok digitalne platforme povećavaju sposobnost diplomata da izravno komuniciraju s internetskom javnošću i pripovijedaju o njihovoj vanjskoj politici, one također ograničavaju doseg diplomata. Novinari i medijske institucije mogu pomoći diplomatima da kontaktiraju ciljanu publiku, ali to zahtijeva da ministarstva, veleposlanstva i diplomati ulažu u svoje odnose s medijima.³⁶

3.4. Diplomatsko izvještavanje

Jedan od načina da se počne promatrati predmet diplomatskog izvješćivanja jest da ga se razmotri kao jedan aspekt šireg i općenitijeg fenomena – protoka informacija. Prijenos informacija osnovna je ljudska djelatnost koja se u ovom ili onom obliku odvija cijelo vrijeme i pod više okolnosti. To je proizvod instinkta u kombinaciji s potrebom. Kao i svaka druga metoda protoka informacija, diplomatsko izvješćivanje mora imati vlastitu prepoznatljivu strukturu. Mora proizaći iz jasno definiranog konteksta. Potreban je smjer i svrha. Trebao bi koristiti sva sredstva komunikacije koja su trenutno dostupna. U tom smislu izvješća koja izrađuju diplomati imaju mnogo zajedničkog s izvješćima novinara i akademika. Izazov za diplomata je očuvati prostor u kojem se diplomatsko izvješće može vidjeti kao dodajući posebnu dubinu i predviđanje novinarskom narativu, a istovremeno unosi relevantnost i neposrednost akademskoj analizi.³⁷

Izazov proizlazi iz činjenice da izvješća triju struka dijele bitne značajke. Osobito svi imaju za cilj baviti se činjenicama i događajima, biti objektivni u prepričavanju tih činjenica i događaja, te analizirati i tumačiti njihove uzroke i posljedice. Svi oni traže smjer i svrhu u svom izvještavanju. Sva tri slučaja koriste iste alate komunikacije. Sva tri slučaja dijele inherentne kontradikcije u svojim zajedničkim zadaćama. Konkretno, zadatak usklađivanja

³⁶ Ibidem

³⁷ Camilleri, V. (2011) Diplomatic Reporting in the Internet Era, dostupno na: <https://www.diplomacy.edu/resource/diplomatic-reporting-in-the-internet-era/> (pristupljeno: 1.4.2022.)

cilja objektivnog izvještavanja o činjenicama sa zadatkom analiziranja tih činjenica s osjećajem usmjerenosti i svrhe predstavlja izazov za sve njih. Stoga ne čudi što se ove tri profesije nastoje upadati jedna u drugu. Dva suprotna aspekta karakteriziraju tijek informacija u kojem god obliku da se provodi. S jedne strane, nakon što informacija postoji, postoji i potreba kao i prirodna tendencija da ona teče prema van. To se može izraziti na drugi način. Informacija ne može postojati izolirano. Postoji potreba za ljudskim primateljem, koliko i ljudskim transporterom, da činjenice i događaji postanu informacije. Stoga je temeljni poticaj prema svim vrstama izvješćivanja, uključujući diplomatsko izvješćivanje, da postanu otvoreni i neobuzdani. Pitanje je u kojoj mjeri postoje granice te otvorenosti, a osim toga i tko odlučuje o tim granicama. To dovodi do drugog, i kontradiktornog, aspekta pitanja protoka informacija. Informacija je oblik moći. Uskraćivanje informacija je način da jedan pojedinac ili grupa pojedinaca ostvari kontrolu nad drugima.³⁸

Sukob između ova dva suprotstavljena aspekta karakterizira povijest protoka informacija kako na akademskoj tako i na profesionalnoj razini. Ova povijest pokazuje polagano, ali progresivno kretanje prema slobodnijem protoku informacija, isprekidano naporima usmjerenim ka smanjenju. U cjelini, tehnologija je bila na strani kretanja ka slobodnijem protoku informacija, iako se povremeno koristila i u suprotne svrhe. Veliki napredak došao je izumom tiska. Moglo bi se vratiti još dalje, do izuma pisanja. Najnoviji proboj predstavlja internet. Korisno je fenomen interneta staviti u ovaj povijesni kontekst. Na način na koji se razvija, internet je dio vjekovnog natjecanja koje ukazuje na slobodniji i otvoreniji protok informacija.

U diplomatskom području jedan od najneposrednijih i najvidljivijih aspekata odnosi se na način na koji je utjecao na proces izrade nacrtu. Izvješća se danas izrađuju brže, bogatija su sadržajem i podložnija zajedničkom radu nego ikada prije. To je poboljšalo pravovremenost i kvalitetu, iako, možda na manju sreću, također i veličinu i količinu izvješća. Osnovni alati potrebni za ova poboljšanja – osobito programi za obradu teksta i tražilice – sada su svima na dohvata ruke.

To djeluje na posebnu korist manjih država s manje bogatim resursima. Međutim, stvara vlastita uska grla, posebno za ove države. Ogromna količina materijala koji se proizvodi

³⁸ Ibidem

zahtijeva sve veću sofisticiranost u zadacima razvrstavanja, arhiviranja i na kraju dohvaćanja relevantnih informacija. Tehnike, oprema i procedure koje se mogu nositi s tim zadacima još uvijek su izvan kapaciteta mnogih država, posebno onih manjih. A ljudski i materijalni resursi koji su im potrebni za njihovu provedbu mogli bi ih još neko vrijeme držati izvan dosega mnogih. Ipak, oni koji su rano započeli svoje napore i nastavili s tim naporima s odlučnošću i dosljednošću, već ubiru vrijedne nagrade.³⁹

Mogućnosti suradnje koje pruža internet također su utjecali na diplomatski život. U mnogim aspektima korištenje blogova, Facebooka i Twittera predstavlja prirodno i legitimno proširenje javne dimenzije diplomacije. Međutim još uvijek može biti otvoreno pitanje koliko ti objekti mogu ili bi trebali postati ili dodatak ili čak sastavnica dimenzije izvješćivanja diplomatskog rada. Ovdje se govori o tome uklapa li se internet s tradicionalnom svrhom i smjerom diplomatskog izvješćivanja – usredotočenog na pružanje informacija i savjeta ravnateljima u njihovom procesu formuliranja politike. Ova se točka, naravno, može preformulirati u smislu da je korištenje interneta u funkciji diplomatskog izvješćivanja samo po sebi znak da se uloga izvještajne funkcije u diplomaciji već promijenila.⁴⁰

³⁹ Camilleri, V. (2011) Diplomatic Reporting in the Internet Era, dostupno na: <https://www.diplomacy.edu/resource/diplomatic-reporting-in-the-internet-era/> (pristupljeno: 1.4.2022.)

⁴⁰ Ibidem

4. ANALIZA PROTOKOLA POSJETA FRANCUSKOG PREDSJEDNIKA HRVATSKOJ POMOĆU MEDIJA

4.1. Mehanizmi hrvatske i francuske diplomacije

Francuska je jedna od članica UN-a od njegova osnutka 1945. Ima stalno mjesto u Vijeću sigurnosti, uz Sjedinjene Države, Ujedinjeno Kraljevstvo, Rusiju i Kinu, igrajući tako vodeću ulogu u mnogim temama. Također je zastupljen i u drugim glavnim tijelima UN-a i unutar njegovih pomoćnih tijela (npr. stalni je član Konferencije o razoružanju). Francuska je šesta po veličini davateljica redovnog proračuna Ujedinjenih naroda i proračuna mirovnih operacija. Radila je na potpori izradi brojnih ugovora kao što je Konvencija o kasetnom streljiva usvojena 2008. godine. Jako je uključena u napore da se osigura poštivanje režima neširenja i odigrala je ključnu ulogu u donošenju različitih rezolucija o Iranu i Sjevernoj Koreji.⁴¹

Francuska i Ujedinjeno Kraljevstvo bile su prve dvije države koje su ratificirale Sporazum o sveobuhvatnoj zabrani nuklearnih testova (CTBT) 1998. godine, a Francuska radi na njegovom stupanju na snagu. Francuska je također bila prva država koja se obvezala i provela razgradnju svojih postrojenja za proizvodnju fisijskih materijala za nuklearno oružje. Podržava nastavak rada na pregovorima o Sporazumu o prekidu proizvodnje fisilnog materijala. U srpnju 2021. Francuska je bila 35. po veličini kontigenta (treća po veličini u Europi i druga među stalnim članicama Vijeća sigurnosti, iza Kine) s ukupno 608 vojnika raspoređenih u pet mirovnih operacija (uglavnom u Libanonu za Privremene snage Ujedinjenih naroda u Libanonu – UNIFIL). Nekoliko zemalja francuskog govornog područja

⁴¹Ministere de l' Europe, France and the United Nations, dostupno na: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/united-nations/france-and-the-united-nations/> (pristupljeno: 1.5.2022.)

uključujući Maroko, Senegal, Čad, Burkina Faso, Togo, Kamerun, Niger i Obalu Bjelokosti, među najvećim su suradnicima.⁴²

Francuska je uvijek igrala posebnu ulogu na polju ljudskih prava. Inspirirala je Opću deklaraciju o ljudskim pravima, potpisanu u Parizu 10. prosinca 1948., čija je 70. godišnjica proslavljena 2018. Danas se Francuska nastavlja boriti za ljudska prava diljem svijeta, kako kroz svoju pokretačku ulogu u Vijeću za ljudska prava UN-a, čiji je član izabran za mandat 2021.-2023., a kroz djelovanje u Vijeću sigurnosti. Francuska je posebno predana u pogledu univerzalnog ukidanja smrtne kazne, borbe protiv proizvoljnih pritvaranja i prisilnih nestanaka, poštivanja prava žena i borba protiv novačenja djece vojnika, borbe protiv diskriminacije na temelju seksualne orijentacije i rodnog identiteta, podrške medijima i braniteljima ljudskih prava. Francuska također podržava borbu protiv nekažnjivosti za počinitelje kršenja ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava uključujući sprječavanje daljnjih zločina te je pridonijela stvaranju Međunarodnog kaznenog suda (ICC).

43

Misije francuske diplomacije, odnosno veleposlanstva, konzulata i stalnih predstavništva Francuske su:

- zastupati Francusku te braniti i promicati njezine interese na svim poljima,
- daljnji svjetski mir, sigurnost i ljudska prava,
- pomoći organizirati globalizaciju za održiv i uravnotežen razvoj,
- zastupati i štiti francuske stanovnike u inozemstvu.⁴⁴

Područja fokusa diplomatskog djelovanja su politička diplomacija, braniti interese i pozicije Francuske, a dotične domene su obrana i sigurnost, ljudska prava, ekonomska diplomacija, razvoj, kulturna diplomacija, frankofonija i ostalo, zatim sudjelovati u oblikovanju i vođenju francuske vanjske politike, zastupati Francusku u međunarodnim organizacijama te braniti interese Francuske unutar Europske unije. Glavna uloga ljudi koji rade u Ministarstvu vanjskih poslova Francuske je braniti i promicati interese Francuske i francuskog naroda na

⁴²Ibidem

⁴³Ministere de l' Europe, France and the United Nations, dostupno na: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/united-nations/france-and-the-united-nations/> (pristupljeno: 1.5.2022.)

⁴⁴Ibidem

svim područjima u stranim zemljama i u međunarodnim organizacijama. Kao državni radnici oni moraju obavljati svoju ulogu poštujući načela koja se odnose na državnu službu. Rad u Ministarstvu znači imati profesionalnu karijeru koja uključuje mnogo selidbe i promjene posla. Dvoje od tri djelatnika Ministarstva radi u inozemstvu. Ministarstvo je na dan 31. prosinca 2021. godine imalo ukupno 13665 djelatnika. Postoji nekoliko statusa za djelatnike Ministarstva kako bi se na odgovarajući način odgovorilo na potrebe Ministarstva i raznovrsnost poslova. Ministarstvo je prisutno i u središnjoj upravi, odnosno Francuskoj, uglavnom u Parizu, Courneuveu i Nantesu te na svim kontinentima. Stoga postoji širok raspon statusa u Ministarstvu jer zapošljava domaće osoblje koje podliježe različitim privatnim stranim zakonima. Francuska je treća u svijetu po zastupljenosti i aktivnostima u inozemstvu:

- 163 veleposlanstva rade na bilateralnim odnosima,
- 16 stalnih predstavništava koja djeluju u ime Francuske u multilateralnim forumima,
- 112 konzularnih odjela,
- 90 generalnih konzulata.⁴⁵

Stalni djelatnici, koji se zapošljavaju putem natječajnog ispita, mijenjaju radna mjesta svake tri ili četiri godine. Izmjenjuju poslove u Francuskoj i stranim zemljama. Godišnja stopa mobilnosti Ministarstva za Europu i vanjske poslove iznosi 33% što je najviše od svih francuskih vladinih uprava.

Francuska je, istovremeno kada i njezini partneri iz EU-a, priznala Hrvatsku 15. siječnja 1992. godine te uspostavila diplomatske odnose sa Zagrebom u travnju iste godine. Bilateralni odnosi razvijaju se i strukturiraju od 2000. godine s ciljem pune europske integracije Hrvatske. Predsjednici Jacques Chirac i Stjepan Mesić supredsjedali su u studenom 2000. godine, za vrijeme francuskog predsjedanja EU-om, Zagrebačkim Summitom EU-Balkan tijekom kojeg je prihvaćena europska perspektiva zemalja zapadnog Balkana. Uslijedili su brojni sastanci na predsjedničkoj razini, kao i oni između šefova vlada te ministara vanjskih i europskih poslova (vidi bilateralni posjeti). „Predsjednik Mesić posjetio je Francusku 2007. godine, predsjednik Josipović bio je počasni gost predsjednika

⁴⁵ Ministère de l' Europe, France and the United Nations, dostupno na: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/united-nations/france-and-the-united-nations/> (pristupljeno: 1.5.2022.)

Hollandea povodom svečanosti proslave 14. srpnja 2013. godine kada su pripadnici Oružanih snaga RH prvi put sudjelovali u vojnom mimohodu na Elizejskim poljanama⁴⁶

„Bliski odnosi dviju zemalja dio su strateškog partnerstva potpisanog tijekom posjeta francuskog premijera François Fillona 2010. godine koje pruža okvir za odnose u svim područjima: gospodarskom, kulturnom, akademskom, političkom, strateškom“.⁴⁷ Akcijski plan ovog partnerstva za razdoblje 2018.-2021., potpisan u Zagrebu 6. travnja 2018., ima za cilj razviti suradnju u turističkom sektoru, u provedbi europskih fondova ili pak u boljem međusobnom poznavanju tržišta i mogućnosti ulaganja. Izrađeno je i zajedničko izvješće o praćenju provedbe predviđenih aktivnosti. „Tijekom sastanka održanog 23. svibnja 2019., francuski ministar vanjskih poslova Le Drian i njegov hrvatski kolega potvrdili su ovo izvješće, koje pokazuje kako su poduzete brojne aktivnosti te kako je politički dijalog dodatno osnažen“.⁴⁸

Nakon potresa magnitude 6,4 koji je pogodio grad Petrinju (50 km jugoistočno od Zagreba) i okolice 29. prosinca 2020., uzrokujući smrt sedam osoba i veliku materijalnu štetu, Francuska je na hrvatski zahtjev za pomoć odgovorila slanjem 240 šatora i 6 stambenih kontejnera sa smještaj u hitnim situacijama. Ministar vanjskih poslova Jean-Yves Le Drian boravio je 14. siječnja 2021. u bilateralnom posjetu u Zagrebu i Petrinji kako bi hrvatskim vlastima i narodu iskazao potporu Francuske. Na europskoj razini Francuska je pružala Hrvatskoj stalnu potporu tijekom cijelog procesa pridruživanja Europskoj uniji koji je završio u srpnju 2013. godine. Oba doma francuskog parlamenta jednoglasno su ratificirala hrvatski pristupni ugovor 17. siječnja 2013. godine. „Dvije vlade pojačale su dijalog o glavnim europskim i međunarodnim pitanjima, posebno o konsolidaciji regije zapadnog Balkana, suradnji između mediteranskih zemalja, rastu i zapošljavanju, energetici i borbi protiv klimatskih promjena. Bilateralni Akcijski plan potpisan 2018. godine stavlja Europu u središte suradnje i potvrđuje potporu Francuske naporima Hrvatske da se pridruži eurozoni, schengenskom području i OECD-u. Francuska je pružila podršku tijekom priprema i vođenja

⁴⁶ Francusko veleposlanstvo u Hrvatskoj, Francuska prisutnost u Hrvatskoj, dostupno na: <https://hr.ambafrance.org/Opcenito-4471> (pristupljeno: 1.5.2022.)

⁴⁷ Ibidem

⁴⁸ Ibidem

prvog hrvatskog predsjedanja Europskom unijom (1. polugodište 2020.) primanjem predsjednika Vlade A. Plenkovića u Parizu 16. listopada 2018. te 7. siječnja 2020. godine“.⁴⁹

Ministri dviju država zaduženi za europske poslove redovito održavaju sastanke političkog dijaloga: Marija Pejčinović-Burić posjetila je Pariz 15. siječnja 2017., a Harlem Désir boravio je u Zagrebu 21. ožujka 2017. kako bi sudjelovao na svečanosti otvorenja nove Međunarodne zračne luke Zagreb koju je sagradio i upravlja konzorcij predvođen francuskim tvrtkama. Gđa Nathalie Loiseau posjetila je Hrvatsku u travnju 2018., a gđa Amélie de Montchalin u studenom 2019. godine. „Dva se parlamenta također dobro poznaju zahvaljujući razmjenama koje su organizirale francusko-hrvatske skupine prijateljstva Nacionalne skupštine i Senata, a koje danas vode gđa Liliana Tanguy i g. Jean-Yves Leconte te Međuparlamentarna skupina prijateljstvo Hrvatskog sabora kojom predsjeda g. Silvano Hrelja, a uz to, Odbor za vanjske poslove te Odbor za europske poslove Nacionalne skupštine nekoliko su puta posjetili Hrvatsku kako bi je podržali na putu europske integracije“.⁵⁰

4.2. Prijem visokih državnih dužnosnika strane države

Državni posjet službeni je posjet šefa države stranoj državi, na poziv poglavara te strane države, pri čemu je potonji i službeni domaćin za vrijeme trajanja državnog posjeta. Govoreći u ime domaćina, to se općenito naziva državnim prijemom. Državni posjeti smatraju se najvišim izrazom prijateljskih bilateralnih odnosa između dviju suverenih država, a općenito ih karakterizira naglasak na službenim javnim ceremonijama. Manje službeni posjeti od državnog posjeta drugoj zemlji s manjim naglaskom na svečane događaje, bilo šefa države ili čelnika vlade, mogu se klasificirati (po padajućem redoslijedu veličine) ili kao službeni posjet, službeni radni posjet, radni posjet, posjet gostu vlade ili privatni posjet. U parlamentarnim demokracijama, dok šefovi država u takvim sustavima vlasti mogu službeno izdavati i prihvaćati pozive, oni to čine po savjetu svojih šefova vlada koji obično odlučuju o tome kada će poziv biti upućen ili prihvaćen unaprijed.

Prilikom dolaska novoimenovanog veleposlanika u Republiku Hrvatsku, Diplomatski protokol, Služba za ceremonijal i posjete, obavještava nadležne službe Republike Hrvatske o

⁴⁹ Francusko veleposlanstvo u Hrvatskoj, Francuska prisutnost u Hrvatskoj, dostupno na: <https://hr.ambafrance.org/Opcenito-4471> (pristupljeno: 1.5.2022.)

⁵⁰ Ibidem

ulasku novoimenovanog veleposlanika na državno područje Republike Hrvatske. Ako je dolazak planiran preko cestovnog graničnog prijelaza, tada voditelj Službe za ceremonijal i posjete dogovara prvi mogući termin za posjet novoimenovanom veleposlaniku u službenoj rezidenciji ili veleposlanstvu države pošiljateljice. „Kada novoimenovani veleposlanik prvi put stupa na državno područje Republike Hrvatske preko graničnog prijelaza u međunarodnoj zračnoj luci Zagreb, tijekom radnog vremena, dočekuje ga voditelj odnosno predstavnik Službe za ceremonijal i posjete, a prethodno dogovara VIP tretman“.⁵¹

„Svaka država ima propisane norme kojima najsvečanije obilježava državni posjet stranog državnog poglavara. Te se norme donekle razlikuju od zemlje do zemlje, ali su pojedini naglasci gotovo istovjetni“.⁵² Poglavlar države primateljice s najbližim suradnicima i visokim državnim dužnosnicima obično dočekuje svojeg gosta na mjestu dolaska. Ako je to zrakoplovna luka, što je najčešće, dočekuje ga na dnu stuba. „Postavlja se crvena staza, vojne počasti odaje postrojba načinjena od svih rodova vojske, pozdravlja se zastava, sviraju nacionalne himne, mimohod vojnih jedinica, predstavljaju se visoki dužnosnici, vode se kraći razgovori u salonu, a ostali iz izaslanstva i pratnje smještaju u automobile dok je prijevoz organiziran svečanom povorkom automobila, a automobil glavnog gosta je praćen gardom na konjima ili većim brojem motorista“.⁵³

Najtradicionalniji prijemni red čine domaćin, počasni gost, partner ili su domaćin domaćina i partner počasnog gosta, tim redosljedom. Jedna osoba iz osoblja domaćina obično olakšava prijem i daje upute gostu. Smjer u kojem gosti ulaze u liniju za primanje može varirati, ali domaćin bi trebao biti prva osoba koja će primiti goste, a nakon njega počasni gost. Kartice za najavu, koje se koriste umjesto oznaka s imenima, mogu se koristiti za pomoć domaćinu pri identificiranju gostiju. Ovisno o događaju, može se zatražiti fotograf za spontane ili pozirane fotografije prema odluci domaćina.

Svečane pozivnice za ručkove, večere, domjenke i sastanke izgovaraju se u trećem licu, u ime pozicije domaćina. Preferirani stil pisanja je pismo i svi tekstovi su napisani bez upotrebe

⁵¹ Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Protokolarni vodič za diplomatske misije akreditirane u Republici Hrvatskoj, dostupno na: <https://mvcp.gov.hr/UserDocImages/2022/datoteke/2201281344-protokolarni-vodic-2022-tekst-hrv.pdf> (pristupljeno: 1.4.2022.)

⁵² Nick, S. (1997) Diplomacija: metode i tehnike. Zagreb: Barbat, str. 224.

⁵³ Lukačević, M. (2020) Prijem visokih državnih dužnosnika strane države u Banskim dvorima i Vladi RH. Varaždin: Sveučilišni centar Varaždin, str. 26.

akronima. Jelovnici se izrađuju uzimajući u obzir sve goste, uključujući one s kulturnim ili vjerskim ograničenjima. Naravno, domaćin je odgovoran za određivanje jelovnika, a pri potvrđivanju opcija također treba uzeti u obzir njihove osobne stavove. Također treba unaprijed s gostima provjeriti imaju li ograničenja u prehrani ili alergije na hranu. Kartice mjesta pomažu gostima da identificiraju mjesto koje im je dodijeljeno za događaj. Osnovna smjernica je da napišu ime onako kako se izgovara u službenom razgovoru (gospodin, gospođa, gospođa, dr., prezime). Uslužni naslovi i poštanska imena obično nisu uključeni. Za urede u kojima samo jedna osoba istovremeno nosi titulu (na primjer, članovi kabineta i veleposlanici na diplomatskim mjestima) ili je samo jedna osoba koja nosi titulu na događaju, titula se koristi na kartici mjesta umjesto oznake ime osobe.⁵⁴

Za nedruštveni događaj koji se održava u poslovne ili diplomatske svrhe, kao što je radni ručak ili večera, počasni gost se obično postavlja preko puta domaćina/domaćice. Sljedeća najviša počasna mjesta su desno od počasnog gosta i desno od domaćina/domaćice. Obično supružnici ili partneri nisu uključeni u radne događaje, uključujući ručkove i večere, ali to je prepušteno konačnoj odluci domaćina. Za društveni događaj, za razliku od radnog događaja, počasni gost se obično nalazi s desne strane domaćina/domaćice. Ako domaćin ima su domaćina, ta osoba može sjediti izravno preko puta domaćina. To osigurava da se gosti osjećaju dobro posjećenima, posebno za okruglim stolom. Sljedeće najviše počasno mjesto je lijevo od domaćina, zatim desno i zatim lijevo od su domaćina ako ga ima.⁵⁵

4.3. Tijek posjeta francuskog državnog poglavara Hrvatskoj

Francuski predsjednik Emanuel Macron posjetio je Hrvatsku 25. studenoga 2021. godine i to je bio prvi službeni posjet francuskog predsjednika našoj zemlji od stjecanja neovisnosti. Nakon sastanka s premijerom Andrejem Plenkovićem u zgradi Vlade potpisan je strateški sporazum između Francuske i Hrvatske, kao i ugovor o nabavi francuskih vojnih zrakoplova, a predsjednik Macron je izrazio i jasnu potporu ulasku Hrvatske u schengenski prostor. Suradnja dviju država, globalna i regionalna pitanja, ali i posebno važna podrška članstvu Hrvatske u Schengenu i eurozoni bile su glavne teme domaćina i francuskog predsjednika Emanuela Macrona. Potpisana su i dva povijesna sporazuma - o strateškoj suradnji i nabavi 12 francuskih borbenih zrakoplova. Prijem za Macrona priredio je predsjednik Zoran

⁵⁴ Gotal, M. (2015) Kulturna diplomacija Republike Hrvatske, *Polemos*, 18(2), str. 141-162.

⁵⁵ Gotal, M. (2015) Kulturna diplomacija Republike Hrvatske, *Polemos*, 18(2), str. 141-162.

Milanović u predsjedničkim uredima.⁵⁶ Slika 1. prikazuje francuskog i hrvatskog predsjednika na konferenciji za novinare.

Slika 1. Francuski predsjednik Macron i hrvatski predsjednik Milanović na konferenciji za novinare

(Izvor:<https://glashrvatske.hrt.hr/en/politics/french-president-macron-visits-croatia-3571893>)

Premijer Andrej Plenković izjavio je kako je posjet predsjednika Macrona početak nove faze u odnosima između Hrvatske i Francuske, nakon što je s Macronom potpisao novi strateški sporazum te da unaprjeđuju odnose u šest područja kada je u pitanju politički dijalog, gospodarska suradnja, obrambena suradnja, sigurnost, obrazovanje, kultura, znanstvena, akademska i naravno administrativna suradnja dviju država, dakle sveobuhvatan okvir za jačanje odnosa između Hrvatske i Francuske. Francuski predsjednik istaknuo je kako će se tijekom predsjedanja Europskim vijećem baviti i temom stabilnosti na Zapadnom Balkanu, u čemu očekuje važnu pomoć Hrvatske. Upozorio je i na potrebu reforme Schengenskog prostora, ali i izrazio jasnu poruku potpore hrvatskom članstvu.

Teme razgovora bile su i jačanje gospodarske suradnje dviju zemalja, koja je prošle godine iznosila oko milijardu eura, a Francuska je posljednjih godina jedan od najvažnijih investitora

⁵⁶Lozančić, B. (2021) French President Macron visits Croatia, dostupno na: <https://glashrvatske.hrt.hr/en/politics/french-president-macron-visits-croatia-3571893> (pristupljeno: 1.5.2022.)

u Hrvatskoj. Prije radnog ručka, predsjednik Uprave Rimac grupe Mate Rimac predstavio je francuskom predsjedniku automobil Nevera njegove tvrtke kao i model Bugatti. Vrhunac posjeta svakako je potpisivanje ugovora o nabavi 12 višenamjenskih zrakoplova francuske vojske. Sporazum su potpisali ministri obrane dviju država Mario Banožić i Florence Parly. Prethodno je, u uredu predsjednika, Macron imao kratak sastanak s pilotima Hrvatskog ratnog zrakoplovstva koji će proći obuku za upravljanje francuskim zrakoplovom.⁵⁷

4.4. Medijski prikaz posjeta francuskog predsjednika Hrvatskoj

U ovom dijelu rada je napravljen medijski prikaz posjeta francuskog predsjednika Hrvatskoj u studenom 2021. godine. Predsjednik Francuske Republike Emmanuel Macron boravio je u službenom posjetu Republici Hrvatskoj 24. i 25. studenoga 2021. godine.

Francuski predsjednik Emmanuel Macron sletio je u zagrebačku zračnu luku 24. studenoga 2021. godine iza 20 sati. Posjet Zagrebu započeo je radnom večerom s premijerom Andrejom Plenkovićem i izaslanstvima, a ista je održana u restoranu Gallo u centru Zagreba. Već oko 20.38 sati premijer Andrej Plenković i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović stigli su u restoran u kojem će se susresti s Macronom. U Hebrangovoj ulici, u neposrednoj blizini restorana Gallo, bilo je oko desetak policajaca, što u odori što u civilu, a promet se normalno odvijao do dolaska štíćene kolone. Slika 2. prikazuje radnu večeru u restoranu koju je objavio portal Direktno.

⁵⁷Lozančić, B. (2021) French President Macron visits Croatia, dostupno na: <https://glashrvatske.hrt.hr/en/politics/french-president-macron-visits-croatia-3571893> (pristupljeno: 1.5.2022.)

Slika 2. Radna večera francuskog predsjednika i hrvatskog premijera u restoranu u Zagrebu

(Izvor: <https://direktno.hr/direkt/uzivo-emmanuel-macron-stigao-u-zagreb-251284/>)

Jutarnji list je 24. studenoga 2021. izvještavao da su sigurnosne mjere ispred hotela Esplanade na visokoj razini te da je zbog dolaska francuskog predsjednika Emmanuela Macrona u Hrvatsku povećan broj pripadnika policije na ulicama. Slika 3. prikazuje policajce ispred hotela Esplanada u kojem je odsjeo francuski predsjednik u Zagrebu.

Slika 3. Mjere zaštite ispred hotela Esplanada u kojem je odsjeo francuski predsjednik u Zagrebu

(Izvor:<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/macron-uz-jake-mjere-osiguranja-sletio-u-zagreb-imamo-detaljnu-satnicu-njegova-posjeta-15124443>)

Premijer Plenković na svom službenom profilu 24. studenoga 2021. godine poželio je dobrodošlicu francuskom predsjedniku Emmanuelu Macronu i naglasio koliko Hrvatska cijeni podršku Francuske na putu prema Schengenu i Eurozoni. Slika 4. prikazuje dobrodošlicu premijera Plenkovića francuskom predsjedniku na službenom Twitter profilu.

Slika 4. Dobrodošlica premijera Plenkovića francuskom predsjedniku na službenom Twitter profilu

(Izvor: <https://direktno.hr/direkt/uzivo-emmanuel-macron-stigao-u-zagreb-251284/>)

Program za 25. studeni 2021. godine sastojao se od slijedećih zadataka: 1) U 9:15 sati Sastanak predsjednika Emmanuela Macrona s predsjednikom Republike Hrvatske Zoranom Milanovićem, 2) U 10:20 sati dolazak predsjednika Macrona kod Spomenika domovini gdje ga dočekuje predsjednik Vlade Andrej Plenković te svečanost polaganja vijenca, 3) u 10:45

sati dolazak predsjednika Macrona pred Banske dvore gdje ga dočekuje predsjednik Vlade Andrej Plenković te upisivanje u Zlatnu knjigu, 4) u 10:50 sati sastanak predsjednika Vlade Andreja Plenkovića i predsjednika Francuske Emmanuela Macrona, 5) u 11:25 sati predsjednik Vlade Andrej Plenković i predsjednik Francuske Emmanuel Macron potpisuju Strateško partnerstvo dok Ministar obrane Mario Banožić i francuska ministrica obrane Florence Parly potpisuju Ugovor o nabavi aviona Rafalea, 6) u 11:50 sati izjave za medije premijera Plenkovića i predsjednika Macrona uz prijenos uživo i simultani prijevod, 7) u 12:55 sati predsjedniku Vlade Plenkoviću i predsjedniku Macronu izvršni direktor Rimac Grupe Mate Rimac i glavni direktor za operacije tvrtke Bugatti Rimac Christophe Piochon predstavlja na terasi hotela Esplanade dva automobila marke Nevera i Bugatti dok je u 13:00 sati bio zakazan radni ručak.⁵⁸

Portal Dnevnik.hr objavio je 25. studenoga 2021. godine, prilikom susreta francuskog predsjednika Macrona i hrvatskog predsjednika Milanovića, kako je kamera ulovila da se Macron potpuno koncentrirao na fotografe i snimatelje i zaboravio na rukovanje s domaćinom na Pantovčaku. Milanović ga je suptilno „trknuo“, pa je uslijedilo srdačno rukovanje koje je hrvatski šef države začinio i namigivanjem. Slika 5. prikazuje naslovnicu portala Dnevnik.hr.

Slika 5. Naslovni članak portala Dnevnik.hr o susretu francuskog i hrvatskog predsjednika

⁵⁸ Vlada Republike Hrvatske (2021) Službeni posjet predsjednika Francuske Emmanuela Macrona Hrvatskoj, dostupno na: <https://vlada.gov.hr/vijesti/sluzbeni-posjet-predsjednika-francuske-emmanuela-macrona-hrvatskoj/33429> (pristupljeno: 1.5.2022.)

NA PANTOVČAKU

VIDEO Oh, rukovanje: Macron se zanio snimanjem, pa ga Milanović suptilno trknuo

(Izvor:<https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/emmanuel-macron-zaboravo-na-rukovanje-pa-ga-milanovic-trknuo---685498.html>)

Nadalje, 25. studenoga 2021. godine u 10:20 sati prema rasporedu je bio zakazan dolazak predsjednika Macrona kod Spomenika domovini gdje ga je dočekaao predsjednik Vlade Andrej Plenković te sama svečanost polaganja vijenca. Macron je prvi strani državnik koji je položio vijence kod Spomenika domovini. Slika 6. prikazuje predsjednika Macrona i premijera Plenkovića na toj svečanosti koju vijest je objavio T-portal.

Slika 6. Francuski predsjednik i hrvatski premijer kod Spomenika domovini i svečanost polaganja vijenca

(Izvor:<https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/macron-i-plenkovic-odali-pocast-zrtvama-domovinskog-rata-20211125>)

Francuski predsjednik Emmanuel Macron isti je dan oko 10,45 sati došao ispred Banskih dvora u Zagrebu gdje se, između ostalog, upisao i u Zlatnu knjigu u Banskim dvorima. Za vrijeme upisivanja u knjigu u Plavom salonu, namijenjenom za sve strane goste, Macronu su delegati nesmetano dodali šalabاهر na kojem pišu detaljne upute što će francuski predsjednik napisati. Iako je to isprva izgledalo kao lapsus, radilo se zapravo o pomno isplaniranom potezu. Slika 7. prikazuje objavu odnosno naslovnicu Večernjeg lista povodom tog događaja.

Slika 7. Naslovnica Večernjeg lista prilikom upisivanja francuskog predsjednika u Zlatnu knjigu

SVAKA RIJEČ IMA ZNAČENJE

Macron za vrijeme upisivanja u Zlatnu knjigu izvadio šalabahter

VL AUTOR
VEČERNJIHR

(Izvor:<https://www.vecernji.hr/vijesti/macron-za-vrijeme-upisivanja-u-zlatnu-knjigu-izvadio-salabahter-to-ostavlja-lijep-dojam-1542185>)

Istog dana, oko 11:25 sati, predsjednik Vlade Andrej Plenković i predsjednik Francuske Emmanuel Macron potpisali su Strateško partnerstvo dok su Ministar obrane Mario Banožić i francuska ministrica obrane Florence Parly potpisali Ugovor o nabavi aviona Rafalea. Naime, premijer Plenković i predsjednik Macron potpisali su Deklaraciju o strateškom partnerstvu između dvije zemlje. „Francuska i Hrvatska već su 2010. sklopile strateško partnerstvo, ali će ono novim ugovorom biti prošireno i produbljeno na niz novih područja te predstavljati okvir za dodatno jačanje bilateralnih odnosa pa tako novim strateškim partnerstvom Francuska daje potporu Hrvatskoj na više područja, političkih, gospodarskih i kulturnih, među ostalima i u onima koji su strateški ciljevi naše zemlje – ulazak u schengenski prostor i u europodručje“.⁵⁹ Nakon potpisivanja ugovora, premijer Plenković i predsjednik Macron održali su konferenciju za medije u 11:50 sati uz prijenos uživo i simultani prijevod. Predsjednik Macron je francusko-hrvatsko strateško partnerstvo nazvao putem u osnaživanje bilateralnih odnosa i podlogom za zajedničko djelovanje na zapadnom Balkanu i u Europskoj uniji. Istaknuo je da potpisani ugovor o kupnji Rafalea ima povijesni značaj: "Bit će to cement duge suradnje i strateške sinergije dviju zemalja, ujedno i prvi važan korak u smjeru europske

⁵⁹ Vlada Republike Hrvatske (2021) Otvaramo novu stranicu u odnosima s Francuskom. Rafalei mijenjaju položaj Hrvatske na karti svijeta u vojnom smislu, dostupno na: <https://vlada.gov.hr/print.aspx?id=33437&url=print> (pristupljeno: 1.5.2022.)

obrane koji jamči zajedničku sigurnost".⁶⁰ Slika 8. prikazuje rukovanje francuskog predsjednika i hrvatskog premijera nakon press konferencije, a u pozadini se mogu vidjeti francuska i hrvatska zastava, sliku je objavila Vlada Republike Hrvatske u svom izvješću.

Slika 8. Rukovanje francuskog predsjednika i hrvatskog premijera nakon press konferencije

(Izvor: <https://vlada.gov.hr/print.aspx?id=33437&url=print>)

Po završetku zajedničke press konferencije premijer Plenković i predsjednik Macron izašli su na Markov trg pogledati prelet dva Rafalea, a potom kratko prošetati Gornjim gradom. Na Markovu trgu francuski predsjednik susreo se s majkom Jean-Michela Nicoliera, francuskog državljanina i hrvatskog branitelja koji je poginuo braneći Vukovar. Nadalje, u 12:55 sati predsjedniku Vlade Plenkoviću i predsjedniku Macronu izvršni direktor Rimac Grupe Mate Rimac i glavni direktor za operacije tvrtke Bugatti Rimac Christophe Piochon predstavlja na terasi hotela Esplanade dva automobila marke Nevera i Bugatti dok je u 13:00 sati bio zakazan radni ručak kojem je domaćin bio premijer Plenković, a na kojem su sudjelovale i osobe iz javnog, gospodarskog, kulturnog, znanstvenog i sportskog života koje povezuju

⁶⁰ Ibidem

Hrvatsku i Francusku. Slika 9. prikazuje fotografiju koju je objavio Jutarnji list na kojoj se može vidjeti kako francuski predsjednik Emmanuel Macron i premijer Andrej Plenković u zagrebačkoj Esplanadi razgledavaju najbrži električni automobil u svijetu, proizveden u Hrvatskoj, i najbrži benzinski automobil na svijetu, proizveden u Francuskoj - Rimčevu Neveru i Bugattijev Chiron Super Sport.

Slika 9. Fotografija Jutarnjeg lista na kojoj francuski predsjednik i hrvatski premijer razgledavaju automobile

(Izvor:<https://www.jutarnji.hr/autoklub/aktualno/hrvatsko-francuska-veza-macron-u-zagrebu-razgledao-rimcevu-neveru-i-bugatti-chiron-super-sport-15124916>)

Novi list objavio je kako je na svečanost druženja s francuskim šefom države bilo pozvano stotinjak uzvanika koji su reprezentirali znanje, kulturu i sport Hrvatske ili koji su povezani s Francuskom, poput dive Tereze Kesovije koja je od 1965. godine nastupala u Parizu, bivšeg nogometaša i trenera Josipa Skoblara ili legendarnog trenera Miroslava Ćire Blaževića. Predsjednik Macron proveo je najviše vremena na tom ručku u razgovoru sa sportašima među kojima je bio i trener reprezentacije Zlatko Dalić. Najveći aplauz svih u dvorani dobio je Josip Skoblar koji je bio igrač i trener Olimpiquea i legenda nogometa u Francuskoj te koji je sjedio za stolom s hrvatskim premijerom i francuskim predsjednikom. Na ručku su bili i sinjski alkari, koji su predsjedniku Macronu donijeli poklon; monografiju alke i zlatnike u

svojoj tradicionalnoj nošnji, a pjevačica Tereza Kesovija otpjevala je Larinu pjesmu iz filma “Doktor Živago”. Na ručku su servirana jela kao kombinaciju francuskog i hrvatskog okusa – terinu od prepelica s pečenim rajčicama i porilukom, potom rižoto s tartufima i paškim sirom, janjeću koljenicu s kremom od celera te šnenokle s kremom od vanilije, a pila su se hrvatska vina kao što su pjenušac od Tomca, pošip Nerica, sauvignon od Koraka i plavac mali Majstor s Brača. Slika 10. prikazuje fotografiju s radnog ručka u Esplanadi.

Slika 10. Radni ručak s francuskim predsjednikom u Esplanadi

(Izvor:<https://www.novolist.hr/novosti/hrvatska/rucak-u-esplanadi-terezina-izvedba-larine-pjesme-odusevila-macrona-pozvao-me-na-veceru-u-parizu/>)

Treba spomenuti da su 25. studenog 2021., u pratnji ravnateljice Francuskog instituta u Hrvatskoj Estelle Halimi-Dagron kao članica izaslanstva francuskog predsjednika Emmanuela Macrona tijekom njegova dvodnevnog posjeta Hrvatskoj, zastupnica u Državnoj skupštini Francuske Liliana Tanguy i član francuskog Senata Jean-Yves Leconte posjetili Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu (NSK). Gospođa Tanguy, gospođa Halimi-Dagron i g. Leconte sastali su se s glavnom ravnateljicom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu dr. Ivankom Stričević, savjetnicom za međunarodnu suradnju NSK Jasenkom Zajec, višom savjetnicom za odnose s javnošću Sekcije za marketing i komunikacije NSK Nelom Marasović i članicom Informativnom centru NSK Maja Mihalić. Posjetili su i Zbirku

rukopisa i starih knjiga Knjižnice gdje je voditeljica zbirke dr. Irena Galić Bešker predstavila odabrane izvorne sveske Encyclopédie, Ou Dictionnaire Raisonné Des Sciences, Des Arts Et Des Métiers koje je Knjižnica dobila od Instituta u kolovozu i studenom 2021. godine u svrhu osiguravanja njihova primjerenog skladištenja, zaštite i po potrebi restauracije.⁶¹ Slika 11. prikazuje sastanak izaslanstva francuskog predsjednika u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.

Slika 11. Sastanak izaslanstva francuskog predsjednika u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici

(Izvor:<https://www.nsk.hr/en/members-of-delegation-of-french-president-visit-nsk/>)

Zaključuje se da je francuski predsjednik Macron u Hrvatskoj dočekan prema standardnom i urednom protokolu, te da nije bilo odstupanja od istog niti malo obzirom da su cijeli prijem i ceremonija protekli prema programu onako kako je to bilo i predviđeno.

⁶¹ National and university library in Zagreb (2021) Members of delegation of French President visit NSK, dostupno na: <https://www.nsk.hr/en/members-of-delegation-of-french-president-visit-nsk/> (pristupljeno: 1.5.2022.)

5. ZAKLJUČAK

Diplomaciju se često miješa s vanjskom politikom, ali pojmovi nisu sinonimi. Diplomacija je glavni, ali ne i jedini instrument vanjske politike, koji postavljaju politički čelnici, iako ih diplomati (osim vojnih i obavještajnih časnika) mogu savjetovati. Vanjska politika postavlja ciljeve, propisuje strategije i postavlja široke taktike koje će se koristiti u njihovom ostvarenju. Diplomacija je glavna zamjena za upotrebu sile ili prikrivenih sredstava u državnom upravljanju; to je način na koji se sveobuhvatna nacionalna moć primjenjuje na mirno prilagođavanje razlika između država. Može biti prisilna (tj. potkrijepljena prijetnjom

primjenom kaznenih mjera ili upotrebom sile), ali je otvoreno nenasilna. Njezini primarni alati su međunarodni dijalog i pregovori koje prvenstveno provode akreditirani izaslanici (izraz koji potječe od francuskog *envoyé*, što znači “onaj koji je poslan”) i drugi politički čelnici. Za razliku od vanjske politike, koja se uglavnom javno proglašava, većina diplomacije vodi se u povjerenju iako se i činjenica da je u tijeku (diplomacija) i njezini rezultati gotovo uvijek javno objavljuju u suvremenim međunarodnim odnosima.

Diplomatski protokol postao je neophodan za obavljanje svih diplomatskih funkcija, bilo da se radi o službenom posjetu, susretu državnika, međunarodnoj konferenciji, stranoj korespondenciji, potpisivanju sporazuma ili bilo kojih drugih sporazuma, akreditiranju diplomatskih izaslanika, diplomatskim prijemima ili jednostavno diplomatska komunikacija. Zaobilazanje ili zanemarivanje protokola prepuni su nepredviđenih komplikacija štetnih za međudržavne odnose. Stoga se protokol mora smatrati delikatnim političkim instrumentom diplomatske prakse. Naravno, svaka država ima svoj vlastiti protokol određen njezinom poviješću, kulturnom pozadinom i ceremonijama između ostalih normi. Ipak, pravila protokola ostaju u biti nepromijenjena. Na primjer, diplomatski protokol obvezuje odavanje počasti dužnosnicima u skladu s njihovim rangom. Svaka država utvrđuje svoj vlastiti postupak za isplatu takvih počasti. Međutim, oni uvijek trebaju biti u skladu s osnovnim načelom međudržavnih odnosa koji su u biti načelo jednakosti.

Moderna diplomacija trenutno doživljava temeljne promjene neviđenom brzinom koje utječu na sam karakter diplomacije kakvu poznajemo. Ove promjene također utječu na aspekte domaće i međunarodne politike koji nekada nisu bili važni za diplomaciju. Tehnički razvoj, uglavnom digitalizacija, utječe na razumijevanje rada diplomata; povećava se broj domaćih i međunarodnih aktera čije djelovanje implicira (ili je oblik) diplomacije; javnost je osjetljivija na pitanja vanjske politike i nastoji utjecati na diplomaciju putem društvenih medija i drugih platformi; način na koji napreduje razmjena između država kao i razmjena između vlade i drugih domaćih aktera, utječe na sposobnost diplomacije da djeluje legitimno i učinkovito; i konačno, sami diplomati ne trebaju nužno iste atribute kao što su to činili prije. Ove trendove, koji odražavaju opća društvena kretanja, diplomacija treba apsorbirati kao dio državnog upravljanja.

U radu je napravljen medijski prikaz posjeta francuskog predsjednika Hrvatskoj u studenom 2021. godine. Predsjednik Francuske Republike Emmanuel Macron boravio je u službenom

posjetu Republici Hrvatskoj 24. i 25. studenoga 2021. godine. Tijekom svog boravka susreo se i s hrvatskim premijerom i hrvatskim predsjednikom. Zaključak je da je francuski predsjednik Macron u Hrvatskoj dočekan prema standardnom i urednom protokolu, te da nije bilo odstupanja od istog niti malo obzirom da su cijeli prijem i ceremonija tekli prema programu onako kako je to bilo i predviđeno.

LITERATURA

- 1) Camilleri, V. (2011) Diplomatic Reporting in the Internet Era, dostupno na: <https://www.diplomacy.edu/resource/diplomatic-reporting-in-the-internet-era/> (pristupljeno: 1.4.2022.)
- 2) Chhabra, R. (2020) Twitter Diplomacy: A Brief Analysis, *Observer Research Foundation*, 1 (1), str. 1-10.
- 3) Clüver Ashbrook, C., Renedo, A. (2021) Social Media Influence on Diplomatic Negotiation: Shifting the Shape of the Table, dostupno na:

<https://www.belfercenter.org/publication/social-media-influence-diplomatic-negotiation-shifting-shape-table> (pristupljeno: 1.5.2022.)

- 4) De Rosayro, G. (2016) Protocol, the fine tact of the diplomat, dostupno na: <https://www.dailynews.lk/2016/03/28/features/77580> (pristupljeno: 1.4.2022.)
- 5) Duncombe, C. (2017) Twitter and transformative diplomacy: social media and Iran–US relations, *International Affairs*, 93 (3), str. 545–562.
- 6) Francusko veleposlanstvo u Hrvatskoj, Francuska prisutnost u Hrvatskoj, dostupno na: <https://hr.ambafrance.org/Opcenito-4471> (pristupljeno: 1.5.2022.)
- 7) Freeman, C.W. (2020) Diplomacy, dostupno na: <https://www.britannica.com/topic/diplomacy/History-of-diplomacy> (pristupljeno: 1.04.2022.)
- 8) Gotal, M. (2015) Kulturna diplomacija Republike Hrvatske, *Polemos*, 18(2), str. 141-162.
- 9) Kopp, H.W. (2011) *Career Diplomacy: Life and Work in the US Foreign Service*. Oxford: Oxford University Press
- 10) Learn, F. (2021) Exploring international relations: What is diplomacy, dostupno na: <https://www.futurelearn.com/info/blog/what-is-diplomacy> (pristupljeno: 1.4.2022.)
- 11) Lozančić, B. (2021) French President Macron visits Croatia, dostupno na: <https://glashrvatske.hrt.hr/en/politics/french-president-macron-visits-croatia-3571893> (pristupljeno: 1.5.2022.)
- 12) Lukačević, M. (2020) *Prijem visokih državnih dužnosnika strane države u Banskim dvorima i Vladi RH*. Varaždin: Sveučilišni centar Varaždin
- 13) Manor, I. (2018) The Growing Importance of Journalists in Digital Diplomacy, dostupno na: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/growing-importance-journalists-digital-diplomacy> (pristupljeno: 1.4.2022.)
- 14) Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Protokolarni vodič za diplomatske misije akreditirane u Republici Hrvatskoj, dostupno na: <https://mvep.gov.hr/UserDocsImages/2022/datoteke/2201281344-protokolarni-vodic-2022-tekst-hrv.pdf> (pristupljeno: 1.4.2022.)
- 15) Ministère de l' Europe, France and the United Nations, dostupno na: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/united-nations/france-and-the-united-nations/> (pristupljeno: 1.5.2022.)

- 16) National and university library in Zagreb (2021) Members of delegation of French President visit NSK, dostupno na: <https://www.nsk.hr/en/members-of-delegation-of-french-president-visit-nsk/> (pristupljeno: 1.5.2022.)
- 17) Nick, S. (1997) *Diplomacija: metode i tehnike*. Zagreb: Barbat
- 18) Protocol measurement, Protocol history, dostupno na: <https://www.protocol.dubai.ae/About/Protocol-History> (pristupljeno: 1.4.2022.)
- 19) Shahidul, A. (2013) Stretching the Parameters of Diplomatic Protocol: Incursion into Public Diplomacy, *Exchange: The Journal of Public Diplomacy*, 2 (1), str. 49-61.
- 20) Stanzel, V. (2018) *New Realities in Foreign Affairs: Diplomacy in the 21st Century*. Berlin: German Institute for International and Security Affairs
- 21) Vlada Republike Hrvatske (2021) Službeni posjet predsjednika Francuske Emmanuela Macrona Hrvatskoj, dostupno na: <https://vlada.gov.hr/vijesti/sluzbeni-posjet-predsjednika-francuske-emmanuela-macrona-hrvatskoj/33429> (pristupljeno: 1.5.2022.)
- 22) Vlada Republike Hrvatske (2021) Otvaramo novu stranicu u odnosima s Francuskom. Rafalei mijenjaju položaj Hrvatske na karti svijeta u vojnom smislu, dostupno na: <https://vlada.gov.hr/print.aspx?id=33437&url=print> (pristupljeno: 1.5.2022.)

POPIS FOTOGRAFIJA

Slika 1. Francuski predsjednik Macron i hrvatski predsjednika Milanović na konferenciji za novinare

Slika 2. Radna večera francuskog predsjednika i hrvatskog premijera u restoranu u Zagrebu

Slika 3. Mjere zaštite ispred hotela Esplanada u kojem je odsjeo francuski predsjednik u Zagrebu

Slika 4. Dobrodošlica premijera Plenkovića francuskom predsjedniku na službenom Twitter profilu

Slika 5. Naslovni članak portala Dnevnik.hr o susretu francuskog i hrvatskog predsjednika

Slika 6. Francuski predsjednik i hrvatski premijer kod Spomenika domovini i svečanosti polaganja vijenca

Slika 7. Naslovnica Večernjeg lista prilikom upisivanja francuskog predsjednika u Zlatnu knjigu

Slika 8. Rukovanje francuskog predsjednika i hrvatskog premijera nakon press konferencije

Slika 9. Fotografija Jutarnjeg lista na kojoj francuski predsjednik i hrvatski premijer razgledavaju automobile

Slika 10. Radni ručak s francuskim predsjednikom u Esplanadi

Slika 11. Sastanak izaslanstva francuskog predsjednika u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za odnose s javnostima

STUDIJ diplomski sveu ilišni studij Odnosi s javnostima

PRISTUPNIK Josip Mrvčić

JMBAG 0012243705

DATUM 07. 6. 2022

KOLEGIJ Protokoli odnosa s javnostima

NASLOV RADA Protokol posjeta Francuskog Predsjednika Hrvatskoj

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU Protocol of the visit of the French President to Croatia

MENTOR dr. sc. Gordana Lesinger

ZVANJE Docentica

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. izv. prof. dr. sc. Darijo Čerepinko - predsjednik
2. doc. dr. sc. Tvrtko Jolić - član
3. doc. dr. sc. Gordana Lesinger - mentorica
4. doc. dr. sc. Ana Globočnik Žunac - zamjenska članica
- 5.

Zadatak diplomskog rada

BROJ 218/OJ/2022

OPIS

Tema ovog diplomskog rada je protokol posjeta Francuskog predsjednika Hrvatskoj, a koji se odvijao u studenome 2021.godine. Primarni cilj ovog rada je razumijevanje pojmova diplomacije, diplomatskih odnosa, diplomatskog protokola te uloge ceremonijala i protokola u diplomatskim odnosima, kao i uloge medija u protokolu i imidžu zemlje. Tako er sam i analizirao medijski prikaz posjeta francuskog predsjednika Hrvatskoj s obzirom da se radi o prvom službenom posjetu francuskog predsjednika Hrvatskoj. Za ostvarenje ciljeva rada koristio sam se metodama istraživanja, prikupljanja i analize podataka dostupnih u medijima i kao takve uspore ivao ih sa primjerima iz stru nih literatura, te komentarima stru njaka iz tog podru ja.

ZADATAK URUČEN

23.06.2022.

POTPIS MENTORA

Gordana Lesinger

**Sveučilište
Sjever**SVEUČILIŠTE
SIEVER**IZJAVA O AUTORSTVU****I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU**

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Josip Mrvčić pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor diplomskog rada pod naslovom *Protokol posjeta Francuskog Predsjednika Hrvatskoj* te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student:*Josip Mrvčić*
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Josip Mrvčić neopozivo izjavljujem da sam suglasan s javnom objavom diplomsko rada pod naslovom *Protokol posjeta Francuskog Predsjednika Hrvatskoj* čiji sam autor.

Student :
Josip Mrvčić

Josip Mrvčić

(vlastoručni potpis)